

Reeta Jauho

ETSIVÄ NUORISOTYÖ ITÄ-SUOMESSA

Etsivän työn menetelmät sekä etsivien
osaamisvaatimukset ja
koulutustarpeet

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Marraskuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 19.11.2012
Tekijä(t) Reeta Jauho	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja nuorisotyö	
Nimeke ETSIVÄ NUORISOTYÖ ITÄ-SUOMESSA. Etsivän työn menetelmät sekä työntekijöiden osaamisvaatimukset sekä koulutustarpeet		
Tiivistelmä <p>Nuorten syrjäytyminen on noussut suureksi huolenaiheeksi 2000-luvulla. Arvioiden mukaan tällä hetkellä suomalaisista nuorista jopa kymmeniä tuhansia on syrjäytynyt tai vaarassa syrjäytyä. Yksi keino syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn on etsivä nuorisotyö. Etsivä työ toteuttaa varhaisen puuttumisen ideaa ja sen tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa sekä tarjota nuorille mahdollisuus luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän työn kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat nuoret, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, mitä menetelmiä etsivät työntekijät käyttävät, millaisia osaamisvaatimuksia työ asettaa, ja millaisia koulutustarpeita etsivillä on. Opinnäytetyö antaa tietoa etsivän nuorisotyön menetelmistä ja etsivänä nuorisotyöntekijänä toimimisesta. Opinnäytetyön avulla saadaan myös hyödyllistä tietoa, jonka myötä on mahdollista vahvistaa etsivien työntekijöiden osaamista järjestämällä tarpeellista koulutusta heille. Opinnäytetyö on luonteeltaan monimetodinen tutkimus, joka toteutettiin Webropol-kyselyllä sekä haastattelemalla kuutta etsivää nuorisotyöntekijää. Kyselyn tehtävänä oli kartoittaa etsivää työtä laajemmin, ja haastatteluiden tavoitteena oli syventää kyselyn tuloksia. Tutkimuksen kohteena olivat Itä-Suomessa työskentelevät etsivät nuorisotyöntekijät.</p> <p>Tutkimustuloksista ilmenee, että etsivää nuorisotyötä tehdään monin eri tavoin. Kyselyyn vastanneiden etsivien mielestä tärkeimpiä menetelmiä heidän tekemässään työssä ovat kuitenkin: nuorten palveluohjaus, luottamuksen rakentaminen, motivointi, nuorten kohtaaminen kiireettömästi, elämänhallinnan tukeminen ja viranomaisyhteistyön hyödyntäminen nuorten tukemisessa. Etsivien mielestä tärkeimpiä etsivän työntekijän ominaisuuksia tai osaamisalueita ovat puolestaan: kyky ottaa kontakti nuoreen, kyky rakentaa luottamus, vuorovaikutusosaaminen, verkosto-osaaminen, etsivän persoona sekä tietämys julkisen sektorin palvelujärjestelmästä. Etsivät työntekijät eivät kuitenkaan ole täysin yksimielisiä kaikkien etsivän työn menetelmien ja osaamisalueiden merkittävydestä. Kaikki kyselyyn vastanneet etsivät ovat kuitenkin samaa mieltä koulutuksen järjestämisen tarpeellisuudesta ja haluavat saada koulutusta etsivinä työntekijöinä. Erityisesti etsivät kaipaavat lisäkoulutusta liittyen nuorten päihde- ja mielenterveysongelmiin, lainsäädäntöön ja yhteiskunnan palvelujärjestelmiin. Etsivät työntekijät haluavat myös enemmän tietoa muiden paikkakuntien etsivästä työstä sekä vertaistoimijuuden vaihtoa.</p>		
Asiasanat (avainsanat) etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, syrjäytyminen,		
Sivumäärä 66 s. + 7	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Katja Komonen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 19.11.2012
Author(s) Reeta Jauho	Degree programme and option Civic Activities and Youth Work	
Name of the bachelor's thesis OUTREACH YOUTH WORK IN EASTERN FINLAND. Methods in outreach youth work and outreach youth workers' skill requirements and training needs		
Abstract <p>The social exclusion of young people is currently a big social concern. It is estimated that tens of thousands of Finnish young people are marginalized or at risk of exclusion. Outreach youth work is a one way to prevent social exclusion. The purpose of outreach youth work is to help those under 29-year-old young people who are outside education or labour market, and who need support to reach public sector services or with committing to an available service.</p> <p>The subject of my thesis were outreach youth workers who work in Eastern Finland. My goal was to find out what kind of methods outreach workers use and what kind of skill requirements and training needs those workers have. This thesis provides information about outreach youth work, and this thesis can also be applied in developing the training of outreach youth workers. My research was a multimethod study by nature. I made a Webropol inquiry for all outreach youth workers and interviewed six workers using a theme interview structure.</p> <p>The study showed that outreach youth work is made in many different ways. Those workers who responded to the inquiry thought that the most important methods in their work are: guiding young people to different services, building trust, motivating, meeting young people without hurry, supporting life management and cooperating with authorities. Outreach youth workers' view was that the most necessary skill requirements or characteristics in their work are: ability to take contact with the young and to build trust, interaction and networking skills, worker's personality and knowledge of the public service system. However the respondents of the inquiry didn't agree on the significance of some of the methods or skill requirements. Still all the workers who responded to the query wanted to have some kind of training as outreach youth workers. Especially outreach workers wished to have training about substance abuse and mental health problems of young people and law and social service systems. Outreach youth workers also wanted to have more information about the outreach work in other municipalities and exchange experiences with other outreach youth workers.</p>		
Subject headings, (keywords) outreach youth work, specialized youth work, social exclusion		
Pages 66 p. + 7	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Katja Komonen	Bachelor's thesis assigned by Centre for Economic Development, Transport and the Environment for North Savo	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	ETSIVÄ NUORISOTYÖ SUOMESSA.....	3
2.1	Etsivä ote nuorisotyössä	3
2.2	Etsivän työn historia.....	4
2.3	Etsivän nuorisotyön tarve	6
2.4	Etsivä työ 2000-luvulla	9
2.5	Etsivän nuorisotyön monet työympäristöt.....	11
2.6	Periaatteet etsivässä nuorisotyössä.....	14
2.7	Etsivän nuorisotyön menetelmät.....	15
3	ETSIVÄ NUORISOTYÖ AMMATTINA	19
3.1	Vaatimukset etsivälle työntekijälle	19
3.2	Etsivän työntekijän rooli ja persoona	20
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
4.1	Tutkimusongelmat	22
4.2	Tutkimuksen menetelmävalinnat	22
4.2.1	Kyselytutkimus	23
4.2.2	Haastattelututkimus	26
4.3	Kyselyn toteutus.....	28
4.4	Haastattelun toteutus	29
4.5	Aineisto.....	30
4.6	Aineiston analyysi.....	31
5	TUTKIMUSTULOKSET	33
5.1	Etsivä nuorisotyö Itä-Suomessa.....	33
5.2	Menetelmät etsivässä nuorisotyössä	36
5.2.1	Nuorten ohjaaminen palveluiden pariin	36
5.2.2	Luottamuksen rakentaminen etsivän ja nuorten välille	37
5.2.3	Nuorten motivointi.....	38
5.2.4	Nuorten elämänhallinnan tukeminen	41
5.2.5	Viranomaisyhteistyön hyödyntäminen nuorten tukemisessa	42
5.2.6	Nuorten kohtaamisen merkitys ajanviettopaikoissa ja netissä	43
5.3	Etsivän työntekijän osaamisvaatimukset ja ominaisuudet	47
5.4	Etsivien koulutustarpeet	53

6	POHDINTA.....	57
	LÄHTEET	64

LIITTEET

- 1 Saatekirje
- 2 Kyselylomake
- 3 Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Nuorten syrjäytyminen on noussut suureksi huolenaiheeksi 2000-luvulla. Vuonna 2010 15–29-vuotiaista suomalaisista nuorista jopa 51 441 oli syrjäytynyt. Syrjäytyneistä nuorista työttömiä työnhakijoita oli 18 830 ja muita työvoiman ulkopuolisia 32 511. Nämä ulkopuoliset nuoret ovat syrjäytymisongelman kova ydin, koska he eivät käy töissä tai opiskele, eivätkä näin ollen näy missään tilastoissa. (EVA & Myrskylä 2012, 2.)

Etsivästä nuorisotyöstä on haettu vastauksia syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tarvitsemaan apuun ja tukeen. Etsivä työ toteuttaa varhaisen puuttumisen ideaa, ja sen tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa sekä tarjota nuorille mahdollisuus luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Valtio on tukenut etsivää nuorisotyötä vuodesta 2008 saakka myöntämällä avustussumman etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaamiseen. Vuonna 2011 valtiontuki oli lähes 8 miljoonaa euroa. Vuodesta 2011 alkaen myös nuorisolaki on velvoittanut kunnat järjestämään etsivää nuorisotyötä tarvittaessa itse tai hankkimalla sen nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä. Tällä hetkellä etsiviä nuorisotyöntekijöitä on yhteensä yli 340, ja he toimivat 279 kunnassa. Etsivä nuorisotyö kattaa nykyään 70 % Suomen kunnista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012; Nuorisolaki 2006, 7 b §.)

Etsivä työ on vanha nuorisotyön muoto, johon kuitenkin kohdistuu tällä hetkellä aivan uudenlainen mielenkiinto muun muassa nuorisolain muutoksen myötä. Työn volyyymi on lyhyessä ajassa moninkertaistunut, ja samalla uusien ja eritaustaisten toimijoiden määrä kyseisellä alalla on lisääntynyt. Etsivillä nuorisotyöllä on tavoitettu hyvin sen kohderyhmä ja saatu tavoitteiden mukaisia tuloksia aikaan, mutta toistaiseksi kyseistä työmuotoa on tutkittu vähän.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada vastaus seuraaviin kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. Mitä menetelmiä etsivät nuorisotyöntekijät käyttävät Itä-Suomessa?
2. Millaista osaamista etsivä työ vaatii työntekijöiltään?
3. Millaisia koulutustarpeita etsivillä nuorisotyöntekijöillä on?

Tutkimusaineiston keruu tapahtui Webropol -kyselyn avulla, jonka lähetin yhteensä 52 itäsuomalaisen etsivän nuorisotyöntekijän sähköpostiosoitteeseen. Kyselyyn vastasi yhteensä 20 etsivää. Kyselyn lisäksi haastattelin kuutta etsivää nuorisotyöntekijää Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Opinnäytetyöni antaa tietoa etsivän nuorisotyön menetelmistä ja etsivänä nuorisotyöntekijänä toimimisesta. Etsivän nuorisotyöntekijän ammattiin ei toistaiseksi ole olemassa varsinaista koulutusta vaan työtä tehdään monilla erilaisilla, kuitenkin alalle soveltuvilla, koulutustaustoilla. Tämän opinnäytetyön avulla saadaan hyödyllistä tietoa, jonka myötä on mahdollista vahvistaa etsivien työntekijöiden osaamista järjestämällä tarpeellista koulutusta.

2 ETSIVÄ NUORISOTYÖ SUOMESSA

2.1 Etsivä ote nuorisotyössä

Etsivä työ on vanha ammatillinen työmenetelmä, jota on käytetty Suomessa lähinnä nuoriso- ja sosiaalityössä sekä terveydenhuollossa. Kunnallinen lastensuojelutyö painottuu erityisesti yksilö- ja perhekeskeiseen työhön, jolloin pyritään auttamaan yksittäisiä perheitä tai perheenjäseniä arkielämän ongelmissa. Etsivän nuorisotyön strategia on kuitenkin työskennellä laajemmin nuorisolle merkityksellisten verkostojen parissa. Keskeinen toimintaperiaate etsivässä työssä on avun tarjoaminen nuorille ilman, että nuorten tarvitsee itse hakea sitä palvelujärjestelmästä. (Juvonen 2009, 156.)

Etsivä työ voidaan jakaa ammatilliseen ja vapaaehtoisesti tehtävään työhön. Ammatillisen etsivän työn termiä käytetään silloin kun työtä tehdään palkkatyönä. Vapaaehtoista etsivää työtä toteuttavat puolestaan seurakunnat, järjestöt ja yhdistykset esimerkiksi katupartioinnin muodossa. Ammatillista etsivää nuorisotyötä koskettavat kuitenkin sen omat reunaehdot ja periaatteet. (Huhtajärvi 2007, 446.)

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyön muoto, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii yhdessä nuoren kanssa vastauksia nuoren mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa niitä alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja jotka tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai jotka tarvitsevat tukea kiinnittyäkseen tarjolla olevaan palveluun tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.) Nuorisolaki määrittelee, että etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itse antamiin tietoihin ja nuoren omaan arvioon tuen tarpeesta (Nuorisolaki 2006, 7 b §).

Etsivä nuorisotyö toimii aina yhteistyössä olemassa olevan palvelujärjestelmän kanssa. Etsivien nuorisotyöntekijöiden ei ole tarkoitus hoitaa kaikkia asioita itse, vaan työntekijöiden tulee hyödyntää myös muiden toimijoiden ammattitaitoa. (Huhtajärvi 2007, 449.) Lisäksi etsivässä nuorisotyössä ei käytetä julkista valtaa, koska etsivä työ

ei voi yksipuolisesti päättää nuoren edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta, eikä se voi antaa nuorta velvoittavia määräyksiä tai muulla tavoin puuttua nuoren etuun tai oikeuteen (Opetusministeriö 2009, 21).

Yhteiskunnallisella tasolla tarkasteltuna etsivä työ määrittyy ehkäisevän ja rakenteellisen sosiaalipolitiikan osaksi, jonka tarkoituksena on ehkäistä sosiaalisia ongelmia ja edesauttaa turvallisen kasvuympäristön kehittämistä. Olennainen osa etsivän työn yhteiskunnallista tehtävää on työkentältä nousevan, nuoria koskevan, tiedon välittäminen poliittisille päättäjille, yhteistyökumppaneille ja toiminnan taustaorganisaatioille. Etsivän työn avulla pyritään nostamaan yhteiskunnalliseen keskusteluun esille havaintoja nuorten arjesta ja elinoloista. Toinen etsivän työn keskeinen pyrkimys on kartoittaa työntekijöiden asiakaskontaktien ja aluetuntemuksen kautta palvelupuutteita, joita vallitseva auttamisjärjestelmä ei välttämättä tunnista tai ota huomioon. (Juvonen 2009, 156.)

2.2 Etsivän työn historia

Etsivän työn alkujuuret paikantuvat amerikkalaisiin ”Street Work”, ”Street Gang Work” tai ”Street Corner Work” – tyyppisiin työtöteisiin. Niissä työskentely kohdentui erilaisiin kaduilla oleileviin jengeihin ja ryhmiin. Työn tarkoituksena oli puuttua nuorten epäsosiaaliseen käyttäytymiseen, kuten rikollisuuteen ja päihteidenkäyttöön. Toisen maailmansodan jälkeen etsivää työtä on tehty lähes kaikissa läntisen Euroopan maissa. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa työ tunnetaan nimillä ”Detached Youthwork” ja ”Outreach Street Work. (Juvonen 2010, 67–68.)

Suomessa ammatillista etsivää työtä on järjestetty ja tehty jo 1960-luvulta saakka. Etsivää työtä tarvittiin, koska palvelujärjestelmien ulkopuolelle jäi yhä enemmän nuorisjoukkoja. Suurissa kaupungeissa syntyi nuorten jengejä, joiden ajateltiin aiheuttavan ”nuoriso-ongelmaa”. Myös laittomien päihteiden tulo Suomeen 1960-luvulla vaikutti uudenlaisen nuorisotyön kehittämiseen. Jengityön aloitteentekijöitä olivat seurakunnat. Kyseisen työmuodon avulla pyrittiin tavoittamaan nuorisoryhmät, jotka eivät osallistuneet nuorille tarkoitettuihin vapaa-ajan toimintoihin, vaan oleilivat kaduilla ja julkisissa tiloissa. Jengityö oli luonteeltaan etsivää sekä avointa. Työntekijät liikkuvat jengien kokoontumispaikoissa ja loivat kontakteja nuorisoryhmiin. Jengityö laajentui

myös festivaalityöhön. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 15–16; Nieminen 1995, 330–331, 374; Pihlaja 1997, 24–25.)

Varsinainen etsivä työ alkoi saada muotoaan 1980-luvulla. Tällöin työkentällä oli neljä eri toimijaa: Nuorten päihdetyö, kunnallisen nuorisotyön erityisnuorisotyö, Raittius-toimen nuorisoneuvonta ja seurakunnan erityisnuorisotyö. Etsivän työn tekeminen oli kuitenkin rajatonta ja kuluttavaa. Työnohjauksen tai muun tuen järjestäminen työntekijöille oli erittäin harvinaista. Pian kuitenkin ymmärrettiin, että työhön tarvitaan tueksi erilaisia malleja, jotta työtä pystyttäisiin tekemään pitkäjänteisesti. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 16–17.)

Suomeen ammatillisen etsivän nuorisotyön malli tuli Norjasta. Norjassa etsivä nuorisotyö tai etsivä sosiaalityö sai alkunsa jo vuonna 1969. Norjalaisessa etsivän nuorisotyön mallissa koulutetut työntekijät toimivat moniammatillisessa työtiimissä. Kenttätöön mallissa apu vietiin suoraan sinne, missä nuoret oleskelivat ja viettivät aikaansa. Omassa ympäristössään nuorilla oli mahdollisuus tutustua aikuisiin työntekijöihin, ja kertoa halutessaan luottamuksellisesti työntekijöille ongelmistaan. Työntekijät toimivat työpareina, joilla ei ollut kontrollivelvoitetta eikä mahdollisuutta antaa aineellista apua. Ensisijaisena tavoitteena etsivillä työntekijöillä oli luoda kontakteja sekä motiivoida ja tukea nuoria. (Huhtajärvi 2007, 451; Pihlaja 1997, 9.)

Norjassa on kehitetty kaksi erilaista etsivän työn mallia. Suurien kaupunkien ydinkeskustoissa tehtävää työtä nuorten vaikeiden ongelmien ratkaisemiseksi kutsutaan ”Uteseksjonen”-työksi, joka on yksilö- sekä ongelmakeskeistä ja kohdistuu pääasiassa päihdeongelmaisiin nuoriin. Pienissä kaupungeissa ja lähiöissä tehdään puolestaan ”Feltarbeit”-työtä, joka on luonteeltaan ryhmäkeskeistä ja ehkäisevää. (Huhtajärvi 2007, 452.)

Norjan mallin mukainen ammatillinen etsivä työ aloitettiin Suomessa 1991 nelivuotisena kokeiluprojektina. Etsivän nuorisotyön projekti (ENT) toteutettiin Tampereella valtakunnallisen vapaaehtoisjärjestö Nuorten Palvelu ry:n sekä kunnallisen nuoriso ja sosiaalitoimen yhteistyönä. Projektin kohderyhmänä olivat riskioloissa elävät nuoret ja lapset. Etsivän nuorisotyön projektin tavoitteena oli tavoittaa erityisesti nuoria, jotka eivät osaa, tahdo, tai pysty hakeutumaan olemassa oleviin palvelujärjestelmiin. Nämä nuoret pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman varhain. Kokeilun tavoitteena oli

myös kehittää uusia työtapoja ja menetelmiä sekä kerätä kokemuksia eri ammattikuntien välisestä vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä. (Huhtajärvi 2007, 451, Pihlaja 1997, 11.)

Etsivän nuorisotyön projekti päättyi Tampereella vuonna 1995, mutta työmuotona se jatkui Tampereen kaupungin nuorisotyön- ja sosiaalipalveluiden yhteistyönä. Projektin keskeisin tulos oli, että luottamuksellisten kontaktien määrä kasvoi vuosittain. Tähän vaikutti projektin myötä etsivään nuorisotyöhön tullut kontrollivaihtoista vapaa normi. Etsivän nuorisotyön projekti osoitti myös, että keskusta-alueella pystyttiin tavoittamaan suuri määrä nuoria, jotka eivät osanneet, kyenneet tai halunneet ottaa yhteyttä yhteiskunnan palveluverkoston auttajiin. Lähiöalueilla projekti toi esiin sen, että nuorten ongelmat ovat usein piilossa. Järjestelmällisellä työskentelyllä voitiin tehokkaasti puuttua vasta syntyvaiheessa oleviin ja syviin sosiaalisiin ongelmiin. (Huhtajärvi 2007, 453–454; Pihlaja 1997, 132.)

Vuonna 1990, vuotta ennen ENT-pilotin aloittamista, perustettiin Helsinkiin seksityötä tekeviä auttava Pro-tukipiste. Pro-tukipiste otti käyttöön eurooppalaisissa yhteistyöverkostoissa käytetyn outreach-menetelmän. Varsinainen Pro-tukipisteen etsivä työ käynnistyi kuitenkin vasta vuonna 1995. Tämän jälkeen Helsingissä käynnistyivät myös Nuorisosiainkeskuksen Luotsi-hanke ja A-klinikkasäätiön Vinkki-hanke. Työtapojen, työn periaatteiden ja käytäntöjen hiominen 1990-luvulla synnytti vähitellen tämänhetkisen ammatillisesti tehdyn etsivän työn. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 18.)

2.3 Etsivän nuorisotyön tarve

Nuorten syrjäytyminen on noussut yhteiskunnalliseksi huolenaiheeksi 2000-luvulla. Syrjäytymistä on vaikea määritellä sen monimuotoisuuden vuoksi, mutta yleensä syrjäytymisellä tarkoitetaan kasaantunutta huono-osaisuutta, jossa yhdistyvät pitkäaikainen ja usein toistuva työttömyys, toimeentuloon ja elämänhallintaan liittyvät ongelmat sekä syrjäytyminen yhteiskunnallisesta osallisuudesta. Syrjäytymiseen voi liittyä myös sairautta tai vammaisuutta, rikollisuutta tai päihteiden käyttöä. Mikään yksittäinen ongelma ei kuitenkaan aiheuta syrjäytymistä, vaan kyse on ennen kaikkea kasaantuvista ongelmista. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2003, 17.)

Yhteiskunnan ja työmarkkinoiden muutos on vaikuttanut huomattavasti nuorten edellytyksiin ja mahdollisuuksiin toimia aktiivisina kansalaisina. Talouden nopeat suhdannevaihtelut, elinkeinoelämän rakennemuutokset, työmarkkinoiden korkeat osaa-misvaatimukset ja kiristynyt kilpailu ovat kasvattaneet nuorisotyöttömyyttä ja vaikeut-taneet nuorten työhön kiinnittymistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 7.) Nuoren jääminen palveluiden ulkopuolelle on erityisen riskialtista niin sanotuissa nivel-vaiheissa, joissa nuori siirtyy esimerkiksi perusopetuksesta jatko-opintoihin, opinnois-ta työelämään, päättää ase- tai siviilipalveluksen tai nuorelle tarjottu palvelu keskey-tyy tai päättyy. Yksi riski syrjäytymiseen on myös uudelle paikkakunnalle muutto esimerkiksi opintojen perässä. (Opetusministeriö 2009, 11–12.)

Oppivelvollisuuden jälkeen nuoren pääsy julkisten palveluiden piiriin muuttuu merkit-tävästi, sillä nuori saa tarvitsemansa palvelut ainoastaan jos hän itse oma-aloitteisesti ilmoittautuu palveluiden asiakkaaksi. Nuorten syrjäytymistä ehkäisevissä hankkeissa on todettu, että ne nuoret, joiden aktiivisuus on alentunut tai joiden palvelutuntemus on vähäinen, jäävät usein palveluita vaille. Syrjäytymisriskiä nostaa myös nuorten heikko tuen saaminen oma-aloitteisuuteen perustuvia palveluita hakiessa. Nyky-yhteiskunnan monimutkaistuminen voi olla osaltaan syy siihen, minkä takia nuorten valmiudet löytää tarvitsemansa palvelut ovat huomattavasti heikentyneet. Vaikka so-siaali-, nuoriso- tai terveystoimen kohderyhmissä tiedetään olevan asiakkaita, joiden oletetaan tarvitsevan tukipalveluita eniten, näitä asiakkaita ei aina välttämättä tavoiteta kuitenkaan tavanomaisessa palvelutoiminnassa käytettävien työmenetelmien avulla. Etsivä työ on perinteisesti täydentänyt palvelujärjestelmää luomalla kontaktin juuri näihin asiakkaisiin. (Opetusministeriö 2009, 11–12; Juvonen 2010, 69–70.)

Nuorten syrjäytyminen on vakava ja todellinen ongelma. Luvut syrjäytyneiden mää-rästä saattavat kuitenkin vaihdella useilla kymmenillä tuhansilla. Elinkeinoelämän valtuuskunnan, EVA:n, ja Myrskylän mukaan vuonna 2012 15–29-vuotiaista suoma-laisista nuorista 51 441 nuorta oli syrjäytynyt eli 5 % kaikista tämänikäisistä nuorista. EVA:n ja Myrskylän analyysissä syrjäytyneiksi nuoriksi luokitellaan ne nuoret, jotka ovat työelämän ja opiskelun ulkopuolella ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Vuonna 2010 syrjäytyneistä nuorista työttömiä työnhakijoita oli 18 830 ja muita työ-voiman ulkopuolisia 32 511. Nämä ulkopuoliset nuoret eivät käy töissä tai opiskele, eivätkä näy missään tilastoissa. (EVA & Myrskylä 2012, 2.)

Syrjäytyminen näyttäytyy erityisesti nuorten miesten ongelmana. Vuonna 2010 kaksi kolmasosaa syrjäytyneistä nuorista oli miehiä. Pelkän perusasteen koulutuksen varassa oli kaikkiaan 218 932 15–29-vuotiasta miestä, joista syrjäytyneitä oli 15 %. Samassa ikähaarukassa kaikista naisista, jotka olivat ainoastaan perusasteen koulutuksen varassa, syrjäytyneitä oli 9,8 %. Syrjäytyneiden nuorten miesten tilastoa heikentää hieman kuitenkin se, että syrjäytyneiksi ei lasketa niitä naisia, jotka hoitavat lapsiaan kotona. Akuutein syrjäytymisongelma on niillä miehillä, jotka ovat vieraskielisiä. Syrjäytyneistä nuorista lähes neljännes onkin maahanmuuttajataustaisia. Maahanmuuttajamiesten työttömyys- ja ulkopuolisuusriskit ovat lähes kolminkertaisia verrattuna kantaväestöön kuuluviin kouluttamattomiin miehiin. Maahanmuuttajataustaisen nuorten on huomattavasti vaikeampaa päästä Suomen työ- ja koulutusmarkkinoille kuin kantaväestön, minkä takia syrjäytyminen on myös maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvä ongelma. (EVA & Myrskylä 2012, 3-4.)

Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaan syrjäytyminen on tällä hetkellä Suomen sisäisen turvallisuuden keskeisin uhka. Syrjäytyminen merkitsee uhkaa nuorelle, mutta myös hänen perheelleen, lähipiirilleen sekä koko yhteiskunnalle. (Opetusministeriö 2009, 12.) Yksilöiden pahoinvointi voi kertautuessaan johtaa yhteiskunnan sosiaaliseen eriytymiseen ja sen seurauksena epätoivottaviin ilmiöihin, kuten päihdeiden väärinkäyttöön ja rikollisuuden kasvuun. Tällä hetkellä nuorten asunnottomuus, mielenterveysongelmat ja päihdeongelmat ovat jo vakavia yhteiskunnallisia ongelmia, joiden seuraukset tulevat olemaan pitkäkestoisia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 7.) Mikäli nuori ajalehtii sosiaalisesti huonolle elämänuralle ja syrjäytyy pysyvästi työmarkkinoilta, arvioiden mukaan siitä aiheutuu yhteiskunnalle noin miljoonan euron kustannukset ennen kuin kyseinen henkilö täyttää 60 vuotta (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 17). Huolestuttavaa on myös se, että syrjäytyminen on uhka, joka voi siirtyä sukupolvelta toiselle esimerkiksi ulkopuolisuuden ja työttömyyden muodoissa. Muun muassa Myrskylän tutkimus osoittaa, että ulkopuoliseksi tai työttömäksi jääneiden nuorten vanhemmat ovat muiden nuorten vanhempia useammin ulkopuolella tai työttöminä, ja näillä vanhemmilla on keskimääräistä alhaisempi koulutustaso (Myrskylä 2011, 17.)

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen on suomalaiselle yhteiskunnalle välttämätöntä. Turvaamalla muun muassa nuorten pääsy koulutukseen ja työhön sekä ennaltaehkäisemällä mahdollista syrjäytymistä, varmistetaan hyvinvointivaltion tulevai-

suus. (Opetusministeriö 2009, 11.) Tämän lisäksi nuorten syrjäytymistä ehkäisevällä toiminnalla voidaan katsoa olevan huomattavan suuri merkitys otettaessa huomioon ne kustannukset, joita syrjäytyminen aiheuttaisi ihmisen koko elämänkaaren ajan. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 16). Ulkopuoliset, täysin työelämän tai koulutuksen ulkopuolella olevat, nuoret ovat syrjäytymisongelman kova ydin. Näiden ulkopuolisten nuorten paikantaminen on ensisijaisen tärkeää, sillä ulkopuolisiksi päätyneet nuoret suorittavat pienemmällä todennäköisyydellä myöhemmin perusastetta korkeamman tutkinnon. (EVA & Myrskylä 2012, 2.)

2.4 Etsivä työ 2000-luvulla

Suomen hallitus päätti vuonna 2007 kohdentaa nuorten matalapalkkatukeen osoitetusta määrärahasta 15,5 miljoonaa euroa nuorisotoimen, opetustoimen sekä työhallinnon palvelujen parantamiseen. Uudelleen kohdentamisessa joko lisättiin hyväksi käytännöiksi osoittautuneiden palvelujen määrää tai tehtiin uusia avauksia. Yksi uusi avaus oli nuorten työpajatoimintaan liittyvän etsivän työn käynnistäminen. Vuoden 2008 valtionbudjetissa 2,5 miljoonan euron määräraha kohdennettiin niiden etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaukseen, joiden työ liittyi nuorten työpajatoiminnan kokonaisuuteen. Samaan aikaan päätettiin myös määritellä etsivän työn kohderyhmä. (Etsivä työparitoiminta-raportti 2008.)

Vuoden 2011 alussa nuorisolakiin astui voimaan muutos etsivästä nuorisotyöstä, jolla säädetään kunnissa tehtävästä etsivästä nuorisotyöstä. Lain tarkoituksena on auttaa tukea tarvitsevia nuoria juuri sellaisten palvelujen piiriin, jotka edistävät heidän kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen. Nuorisolaissa on myös määrätty, että etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja nuoren omaan arvioon tuen tarpeesta. (Alasaari 2011, 20; Nuorisolaki 2006, 7 b §.)

Uusi nuorisolain muutos helpottaa nuorten etsintää, sillä aiemmin tietosuojalla on ollut moniammatillisen auttamisen esteenä. Nuorisolaissa on nykyisin säädös opetuksen järjestäjiä koskevasta velvoitteesta luovuttaa kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten yksilöinti- ja yhteystiedot tuen tarpeessa olevista alle 25-vuotiaista nuorista, jotka eivät sijoitu peruskoulun jälkeisiin opintoihin tai jotka keskeyttävät nämä opinnot. Myös puolustusvoimien ja siviilipalvelukeskuksen tulee samalla tavoin luovuttaa tiedot tuen

tarpeessa olevista varusmies- tai siviilipalveluksesta siihen soveltumattomina vapautetuista tai palveluksen keskeyttäneistä nuorista. (Alasaari 2011, 20; Nuorisolaki 2006, 7b §.)

Vuoden 2011 alusta lähtien on ollut voimassa myös nuorisolain 7 a §, jonka mukaan kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten. Verkostoon tulee kuulua edustajat opetus-, sosiaali- ja terveys- ja nuorisotoimesta sekä työ- ja poliisihallinnosta. Lisäksi verkostoon voi kuulua puolustushallinnon tai muiden viranomaisten edustajia. Etsivät nuorisotyöntekijät ovat mukana palvelukokonaisuudessa ja saavat ohjausryhmältä tietoja, joita sinne on koottu muualta palveluverkostosta, sekä tuottavat palautetta ohjausryhmän kautta takaisin muualle palveluiden pariin. Etsivän nuorisotyön tekemiseen monialainen yhteistyömalli sopii hyvin, koska etsivä työ on joka tapauksessa kaksisuuntaista; yhteistyötä tehdään kaikenlaisten palveluverkoston toimijoiden kanssa. (Peruspalveluiden tila 2011, 117; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 101.)

Vuonna 2010 etsivä nuorisotyö tavoitti kaikkiaan 10 968 nuorta, joista pidempään etsivän työn asiakkaina oli 5 724 henkilöä. Heistä naisia oli 33 % ja miehiä 67 %. Eniten tavoitettiin 16–20 -vuotiaita nuoria, ja toiseksi eniten 21–25-vuotiaita nuoria. Nuorista lähes neljäsosa (1 385 henkilöä) tavoitettiin joko nuorten vanhempien, kaverien tai nuoren oman yhteydenoton kautta. Eniten viranomaispyyntöjä etsivälle nuorisotyölle tuli toisen asteen oppilaitoksilta, minkä avulla mukaan saatiin 881 nuorta. Toiminnan piiriin mukaan saaduista nuorista oli peruskoululaisia 519. Nuorista 1 609 oli ilman peruskoulun jälkeisiä opintoja, ja toisen asteen opinnot keskeyttäneitä oli 1 529. Nuorista 1 256 ilmoitti olevansa työttömiä, mutta kyseiset nuoret eivät olleet ilmoittautuneet kuitenkaan työttömiksi työnhakijoiksi. (Raportti työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä 2011.)

Vuonna 2011 etsivään nuorisotyöhön myönnettiin valtionavustusta yhteensä 7 879 700 euroa. Avustuksilla palkattiin yli 273 etsivän nuorisotyön tekijää eri puolille Suomea, kaikkiaan 223 kuntaan. Vuonna 2012 etsivää työtä tekee jo yli 340 henkilöä. Tällä hetkellä etsivää nuorisotyötä tehdään 279 kunnassa, ja etsivä työ kattaa noin 70 % Suomen kunnista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Uudessa hallitusohjelmassa on päätetty, että vuoden 2013 alusta toteutetaan nuorten yhteiskuntatakuu. Yhteiskuntatakuun toteuttaminen tarkoittaa sitä, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta, jolloin nuorten työttömyys saisi kestää korkeintaan kolme kuukautta. Valtakunnallisena tavoitteena on lisäksi resursoida nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä sekä niiden toiminnan laajentamista. Samalla pyritään myös varmistamaan, että nuoriso- ja sosiaalialan oppilaitoksissa sekä etsivä nuorisotyö että työpajatoiminta tulevat opiskelijoille tutuiksi. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015, 21; Nuorisoasiain neuvottelukunta 2012, 8.)

Jotta strategia nuorten työllistymisestä ja nuorten työllisyysasteen parantumisesta toteutuisi lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaan on myös asetettu suuntaviivoja alueelliselle ja paikalliselle toiminnalle sekä työlle. Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön yhteistyötä tullaan näin ollen edistämään matalan kynnyksen palvelujen kehittämisessä. Etsivässä nuorisotyössä pyritään edistämään yhteistyötä koulutuksen järjestäjien ja muiden nuorille palveluja tarjoavien tahojen kanssa. Lisäksi perusopetuksen lisäopetuksen, ammatillisen koulutuksen valmistavien ja valmentavien koulutusten sekä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön yhteistyötä tullaan vahvistamaan, ja työnjakoa selkeyttämään siten, että ne tukevat mahdollisimman tehokkaasti jatko-opintoihin siirtymistä. (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015, 23.)

2.5 Etsivän nuorisotyön monet työympäristöt

Tällä hetkellä etsivää nuorisotyötä järjestävät pääasiassa kunnat ja kaupungit sekä järjestöt ja säätiöt. Etsivää nuorisotyötä voi toteuttaa kunta yksin tai useammat kunnat yhdessä. Etsivän nuorisotyön toteuttamisesta päätetään kunnassa, mutta työ voidaan toteuttaa myös hankkimalla se nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä esimerkiksi toimeksiantosopimuksella. Etsivä työ alkoi katutyönä, mutta vähitellen sen työympäristöt ovat monipuolistuneet. Työympäristöt kattavat monenlaisia kohtaamisen paikkoja, kuten esimerkiksi oppilaitokset, vankilat, Internet ja palveluverkostot, joissa asiakkuuksia etsitään muiden palvelujen piiristä. (Aaltonen 2011, 45; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 23.)

Katutyötä on toteutettu erilaisissa projekteissa ja hankkeissa. Myös nuorisotoimet ja järjestöt ovat järjestäneet etsivää katutyötä, jota on toteutettu partioimalla nuorten suosimissa paikoissa viikonloppuiltaisina. Muun muassa helsinkiläinen Kanava ry pyrkii etsivällä työllä kokoamaan maahanmuuttajataustaisia nuoria pois kaduilta erilaisten vapaa-ajan harrastusten pariin ja edistämään nuorten aikuisten työllisyyttä sekä opiskelua (Juvonen 2009, 159; Musse 2009, 30.)

Auvinen-Tornbergin (2008, 41) mukaan kadulla tehtävä kenttätö on yleensä jaettu keskustassa ja lähiössä tehtävään työhön. Keskustatyössä varsinaista etsimistä ei ole tarvinnut tehdä niin kuin lähiötyössä, sillä nuoret ovat olleet helposti löydettävissä. Keskustatyöhön on kuitenkin vaikuttanut aikuisväestön ja päihtyneiden henkilöiden suuri määrä. Katutyössä etsivät työntekijät eivät voi mennä kadulle vain ”hengaamaan” nuorten kanssa, vaan heidän täytyy muistaa oma paikkansa ja tehtävänsä, jotta olisi mahdollista luoda kontakteja nuoriin. Nuoret eivät kuitenkaan aina välttämättä hyväksy työntekijöitä omalle reviirilleen, mikä etsivien on hyväksyttävä tekemässään työssä.

Kaduilla etsivät työntekijät ovat havainneet nuorten ongelmat tarkkailemalla nuorisoryhmiä ja jengejä. Nykyisin nuorten ongelmat ovat kuitenkin kadonneet kadulta kaih-dinten taakse. Aiemmin turvallisuuden tunteen nuorelle antoi ryhmä tai jengi, nykyään nuori kohtaa ongelmansa yhä useammin yksin kotonaan ja virtuaalimaailmassa. (Oman kokoinen elämä 2010, 3.)

Myös etsivä nuorisotyö on siirtynyt Internetiin tavoittaakseen nuoria. Vuoden 2008 etsivän työparitoiminnan raportissa mainitaan netissä työskentely vain muutaman kerran, mutta raportin mukaan etsivien työparien verkostotapaamisissa on käynyt ilmi, että nettityö on silti yleinen työskentelytapa (Etsivä työparitoiminta- raportti 2008.) Tällä hetkellä lähes kaikilla etsivän työn hankkeella on omat Internet-sivut ja etsivät löytyvät niin Facebookista kuin myös IRC-Galleriasta. Etsivä nettityö sopii erityisen hyvin juuri niille nuorille, joiden on hankala puhua asioistaan kasvotusten. (Miettinen 2011, 16.)

Nuorten Palvelu ry aloitti vuonna 2010 Etsivän nettityö- hankkeen, jota rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hankkeen kohderyhmänä ovat 15–25 –vuotiaat nuoret, joilla on vaikeuksia esimerkiksi sosiaalisissa suhteissa, koulussa tai työnkäynnissä.

Hankkeen tarkoituksena on tarjota nuorille helppoja mahdollisimman matalan kynnyksen palvelu silloin, kun suurin osa muista palveluntarjoajista on jo sulkenut kanavansa. Toiminnalla pyritään muun muassa ehkäisemään nuorten putoamista koulutuksesta ja ohjaamaan nuoret takaisin palveluiden pariin. Netissä etsivää työtä tekee moniammatillinen työpari, jonka nuoret voivat tavoittaa iltaisin Facebookin ja IRC-Gallerian kautta. (Etsivä nettityö 2011.)

Myös etsivä nettityö on etsivän työn periaatteiden mukaisesti vapaaehtoista nuorille. Etsivä nettityö hyväksyy kaikki Internetissä tehtävät kaveripyynnöt ja pyytää kaveriksi kaikkia sen IRC-Gallerian profiilissa käyneitä nuoria, minkä jälkeen on nuoresta itsestään kiinni, syntyykö kontaktia vai ei. Myös kunnissa työskentelevät nuorisotyöntekijät voivat ilmoittaa etsivän nettityön tekijöille avun tarpeessa olevasta nuoresta, jolloin nettityöntekijät voivat olla aloitteellisia kontaktin luomisessa. (Miettinen 2011, 16.)

Etsivässä nettityössä on haasteena kuitenkin netti työympäristönä, sillä netissä on mahdotonta nähdä keskustelukumppanin eleitä ja ilmeitä. Tämän takia työntekijän täytyy olla hyvin herkkä tunnistaakseen nuoren erilaisia mielialoja. Toisaalta netissä myös taitavan työntekijän lohdutus voi jäädä kylmäksi, sillä pelkät hymiöt eivät voi korvata aitoa ja rohkaisevaa hymyä. (Miettinen 2011, 16, 18.)

Etsivä nuorisotyö on muuttanut paljon muotoaan vuosien varrella ja edelleenkin sitä toteutetaan eri organisaatioissa hyvin eri tavoin. Etsivän nuorisotyön alkuperäinen idea on ollut mennä sinne missä tavoiteltavat nuoret ovat. Nykyään työ keskittyy yhä enemmän etsivän työntekijän ja nuoren ympärillä oleviin verkostoihin. Nuoret kuitenkin kokevat edelleen etsivän työn vähemmän viralliseksi kuin asioimisen virastoissa tai toimistoissa. (Oman kokoinen elämä 2010, 11.)

Etsivässä nuorisotyössä korostuu moniammatillinen yhteistyö. Kaartinen-Koutaniemen mukaan suurten alueellisten toisen asteen oppilaitosten rakentuminen muodostaa aivan uudenlaisen mahdollisuuden tehdä etsivää työtä oppilaitostasolla. Oppilaitoksissa etsivä nuorisotyö on usein osa oppilashuollon kokonaisuutta. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 63.) Etsivän nuorisotyön ja koulun yhteistyöllä voidaan estää tehokkaasti koulupudokkuutta ja saada kontakti nuoreen ennen kuin ongelmat koulussa kasaantuvat nuorelle ylivoimaisiksi. Etsivän läsnäolo koulussa on tarjonnut myös

opettajille tukea koulutyöhön. Opettajilla on ollut mahdollisuus ohjata nuoria etsiville työntekijöille, jos nuorilla on ollut koulun ulkopuolista avun tarvetta. Tällä tavoin opettajilla on ollut mahdollisuus keskittyä omaan opetustyöhönsä. (Oman kokoinen elämä 2010, 3, 36–37.)

Yhteistyö oppilaitosten kanssa vaatii onnistuakseen paljon resursseja. Koulu yhteistyökokeilu on kuitenkin ollut hieno kokemus niille etsiville nuorisotyöntekijöille, jotka ovat sitä päässeet testaamaan. Nuorisotyöntekijät on otettu vastaan oman alansa ammattilaisina ja työntekijöille on annettu mahdollisuus toimia nuorisotyön menetelmien ja periaatteiden mukaisesti työssään. Näin ollen opettajan ja etsivien työntekijöiden erilaiset työtavat ovat täydentäneet toisiaan. Lisäksi koulu yhteistyöhön osallistuneet opettajat ovat yhteistyön myötä tunteneet jaksavansa työssään paremmin. (Oman kokoinen elämä 2010, 37.)

2.6 Periaatteet etsivässä nuorisotyössä

Ammatillisessa etsivässä työssä on peruseriaatteita, joiden tulee toteutua työtä tehdessä. Etsivän työn pääperiaate on kontaktin vapaaehtoisuus nuorille, joka tarkoittaa sitä, että nuori voi itse valita haluaako hän, että etsivän työntekijän kontakti etenee luottamukselliseen suhteeseen. Nuori saa myös tällöin itse määritellä ne asiat, joista hän haluaa keskustella etsivän työntekijän kanssa. Toinen peruseriaate on vaitiolovelvollisuus, joka tarkoittaa sitä, etteivät nuoren antamat tiedot kulje eteenpäin ilman nuoren antamaa lupaa. (Huhtajärvi 2007, 446.)

Etsivän työ eettisiä periaatteita ovat asiakkaan subjektisuuden korostaminen, luottamukseen ja avoimuuteen nojaaminen asiakassuhteessa sekä kaiken kaikkiaan ihmisen kunnioitus. Etsivä työ nojaa näihin periaatteisiin erityisesti sen takia, että työn asiakastilanteista puuttuu täysin kontrollivelvoite. Vallankäyttö ja kontrolli yleensä lisäävät vastusta, minkä takia etsivässä työssä tehdään mieluummin yhteistyötä tai kontrollin käyttö on mahdollisimman vähäistä. (Huhtajärvi 2007, 446; Lehikoski 2011, 12.) Etsivässä työssä kontrolli, pakkona muistuttavana toimintatapana, nousee esiin ainoastaan sellaisissa asiakastilanteissa, joissa työntekijällä ei jää toisin toimimisen mahdollisuutta. Suoran kontrollin käyttäminen ja nuoren tahdon vastaisesti toimiminen on perusteltua esimerkiksi silloin, kun nuoren ei koeta kykenevän tekemään järkeviä itseään koskevia päätöksiä tai hänen hyvinvointinsa on vaarassa. (Juvonen 2009, 167.)

Etsivää nuorisotyötä suositellaan tekemään moniammatillisena parityönä. Työn tekeminen parityönä on perusteltua, sillä etsivät tekevät työn konkreettisesti yhdessä ja suojelevat samalla toisiaan mahdollisissa uhkaavissa tilanteissa. Ihanteellisimmassa tilanteessa työparissa on edustettuna kummatkin sukupuolet, joista toisella on kokemusta sosiaalityöstä ja toisella nuorisotyöstä. (Huhtajärvi 2007, 450.)

Nykypäivänä moniin töihin liittyy tietynlainen epävarmuus, minkä takia myös etsivä työ vaatii Huhtajärven mukaan hyvän lähiesimiehen, joka takaa työpareille työrauhan suhteessa hallintoon. Hallinnon asettama epävarmuus ei tällöin tartu etsiviin työntekijöihin eikä sitä kautta heidän tekemäänsä työhön. Esimiehellä on myös tärkeä rooli työparityöskentelyssä, sillä työtä aloittaessa, esimies antaa selkeä tehtävän, josta työpari voi aloittaa ja tietää, mihin hän ohjaa sekä suuntaa työparia, etteivät nämä tunne työskentelyn vuoksi keskity liikaa toistensa tunteisiin ja prosesseihin. Työpari itse suunnittelee, raportoi sekä kantaa vastuun kentällä tehdyistä päätöksistä, jolloin myös työntekijöiden ja esimiehen välisellä luottamussuhteella on merkitystä. (Huhtajärvi 2007, 450–451.)

2.7 Etsivän nuorisotyön menetelmät

Etsivä nuorisotyö ei ole yksittäinen menetelmä tai menetelmäsalkku. Etsivä työ on ennen kaikkea työntekijän ammatillinen asenne kohtaamiinsa ihmisiin. Menetelmät, joita etsivä työntekijä käyttää, ovat välineitä työn eri osa-alueiden edistämiseksi. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 70.) Huhtajärven mukaan etsivän työn menetelmiä ovat kartoitus ja havainnointi, etsiminen, kontaktin otto, luottamuksen rakentaminen ja syventäminen, motivointi sisäiseen ja ulkoiseen muutokseen sekä ohjaaminen olemassa oleviin auttamis- ja palvelujärjestelmiin (Huhtajärvi, 2007, 447).

Kartoitus on etsivän työn perusta, jonka pohjalta määritetään etsivän työn tarve tietyllä alueella. Kartoitus on palvelutarjonnan, asukkaiden sosioekonomisen taustan, kaupunkisuunnittelun ja muun tilastotiedon keräämistä. Etsivän työn pyrkimyksenä on kartoittaa myös palvelupuutteet, joita vallitseva auttamisjärjestelmä ei mahdollisesti tunnista tai ota huomioon. (Juvonen 2009, 156.) Etsivän nuorisotyön toiminta voi parhaimmillaan lisätä nuorten palvelujen kysyntää paikallisesti. Työn avulla voidaan myös vähentää sovittujen asiakastapaamisten ennakoimattomia peruutuksia tai no-

peuttaa nuorten pääsyä tarvitsemiinsa palveluihin, jolloin voidaan parantaa asiakas- palveluiden riittävyttä sekä varhaista tukea. (Aaltonen 2011, 43.) Kartoitukseen kuuluu myös olennaisena osana konkreettista havainnointia ja arviointia alueella, josta on kerätty jo määrällistä tietoa (Huhtajärvi 2007, 447). Etsivän työn yhteiskunnallisena tehtävänä on välittää kaikki kerätty tieto nuorista poliittisille päättäjille, yhteistyökumppaneille ja toiminnan taustaorganisaatioille (Juvonen 2009, 156).

Huhtajärvi toteaa, että etsimisestä voidaan käyttää myös termiä etsiytyminen, sillä etsiminen edellyttää aktiivista menemistä nuorten alueelle ja tulemista nähdyksi sekä huomioiduksi. Etsivässä työssä ei voida odottaa, että asiakas itse motivoituu ja uskaltautuu työntekijän luo. Etsimisen ja löytämisen jälkeen alkaa kontaktin luominen. Kontakti on vuorovaikutuksellinen suhde nuoren ja etsivän työntekijän välillä, jonka saamiseksi etsivien täytyy luoda nuoriin myönteinen uteliaisuus ja halu tutustua työntekijöihin. (Huhtajärvi 2007, 447–448.)

Kontaktin edetessä alkaa työntekijän ja nuoren välisen luottamuksen rakentaminen, jonka perustana ovat dialogisuus ja läsnäoleminen. Kun luottamus on saavutettu, kontakti työntekijän kanssa on avoin, ja asioiden sekä tunteiden jakaminen tapahtuu sekä sanallisesti että sanattomasti. Luottamussuhteen esteitä voivat olla moralisointi, mitätöiminen, kuulustelu, pakottaminen tai työntekijän valmiit ennakkoluulot nuorta kohtaan. Työntekijä ei saa olla liian asiantuntija nuoren elämän ja valintojen suhteen, jolloin nuori ei saa tarpeeksi tilaa tuoda omia asioitaan esiin. Luottamus edesauttaa etsivässä työssä tehtävää psykososiaalista muutostyötä. Työn tavoitteena on saada aikaan muutoksia nuoren elämässä, jotka liittyvät sekä nuoren sisäiseen psyykkiseen elämään että hänen ulkoiseen elämäntilanteeseensa ja sen hallintaan. Työntekijöiden tehtävänä on asettua nuoren asemaan ja katsoa asioita juuri hänen näkökulmastaan. (Huhtajärvi 2007, 448.)

Motivointityö on haasteellista ja vaatii paljon ammattitaitoa. Ennen kuin työntekijä voi motivoida nuorta elämänmuutokseen, hänen on itse uskottava muutokseen. Kun nuori motivoituu muutokseen, työntekijät tukevat häntä ja ohjaavat jo olemassa olevien palveluiden piiriin. Ohjaamalla pyritään madaltamaan palvelujen kynnyksiä. Nuori ja työntekijä etsivät kuitenkin aina parhaan palveluvaihtoehdon yhdessä. Huhtajärven luettelemat etsivän työn menetelmät eivät välttämättä kulje kronologisessa järjestyksessä, vaan joskus monia menetelmiä tehdään päällekkäin tai jopa yhtä aikaa. Esimer-

kiksi motivointiin palataan aina uudelleen, jos asiakas ei kiinnity valittuun auttamistoimeen. (Huhtajärvi 2007, 448–449.)

Huhtajärven menetelmien lisäksi etsivän työn menetelmistä on valtion tuen käynnistämisen jälkeen saatuja hyviä käytäntöjä. Vuoden 2008 etsivässä työparitoiminta - raportissa yhdeksi työmenetelmäksi nousee esille tiedottaminen. Tehdäkseen toimintaansa tutuksi etsivät työparit käyvät kertomassa työstään virastoissa, oppilaitoksissa ja nuorille suunnatuissa tapahtumissa. Tärkeä media työn tunnetuksi tekemisessä on myös paikallislehtien tekemät artikkelit etsivästä työstä. Raportin mukaan kaikilla niillä paikkakunnilla, joissa etsivästä nuorisotyöstä on tehty lehtiartikkeli, on huomattu, että etsiviin työntekijöihin on ottanut yhteyttä myös nuoren lähiverkoston aikuiset ja toiset nuoret, jotka ovat pyytäneet työparia ottamaan yhteyttä tukea tarvitsevaan ystäväänsä. (Etsivä työparitoiminta -raportti 2008.)

Tiedottamisen lisäksi kaikilla etsivillä työntekijöille on yhteinen ”kasvot tutuiksi” -periaate. Etsivät työparit haluavat tehdä työtään avoimesti ja siten, että etenkin nuoret tuntevat heidän kasvonsa, jotta yhteydenotto olisi mahdollisimman helppoa. Toinen yhteinen periaate on, että nuoria pyritään auttamaan kaikissa nuorten elämään liittyvissä asioissa. Nuoret voivat ottaa yhteyttä etsiviin työntekijöihin, oli heillä millaista asiaa tahansa. (Etsivä työparitoiminta - raportti 2008.)

Vuoden 2008 etsivän työparitoiminnan raportissa mainitaan, että etsivässä nuorisotyössä on käytetty työmenetelmänä myös sitä, että nuori päästetään tekemään konkreettisesti jotain. Nuorelle tarjotaan onnistumisen kokemus, jonka jälkeen etsivät työntekijät ja nuori alkavat suunnitella nuoren tulevaisuutta hänen tarpeidensa mukaan. Nuorille on muun muassa tarjottu mahdollisuus osallistua musiikkitapahtuman organisointiin. Tapahtuma tai muu asia, jonka järjestämiseen nuoret osallistuvat, tarjoaa tekemisen kautta nuorille eväitä oman tulevaisuutensa suunnitteluun. Konkreettinen tekeminen menetelmänä aktivoi nuorta tavoitteelliseen toimintaan, vahvistaa ryhmässä toimimisen osaamista, luo säännöllistä rytmiä arkeen ja sitouttaa tavoitteisiin ja mahdolliseen uuteen kaveripiiriin. Kyseisessä toimintamuodossa etsivät työntekijät valitsevat nuorelle tehtävät yksilöllisesti kunkin nuoren kiinnostuksenkohteiden mukaan. (Etsivä työparitoiminta – raportti 2008.)

Etsivässä nuorisotyössä korostuu se, että työntekijät kulkevat nuoren rinnalla ja auttavat vaikkapa vaikeissa virastoasioissa (Etsivä työparitoiminta -raportti 2008). Myös Aaltosen mukaan usein nuoren auttamiseksi riittää jo se, että etsivä työntekijä lähtee nuoren kanssa esimerkiksi ilmoittautumaan työvoimatoimistoon työnhakijaksi. Siellä etsivä nuorisotyöntekijä auttaa nuorta täyttämään ilmoittautumislomakkeen, ja nuori saa samalla vastauksia häntä askarruttaviin kysymyksiin tai vieraisiin käsitteisiin. (Aaltonen 2011 43–44.)

3 ETSIVÄ NUORISOTYÖ AMMATTINA

3.1 Vaatimukset etsivälle työntekijälle

Työympäristöt ja asiakkaiden elämäntilanteet asettavat etsivää työtä tekeville laajat vaatimukset. Nuorisolaki edellyttää, että etsivällä nuorisotyöntekijällä tulee olla riittävä koulutus ja kokemus nuorten parissa tehtävästä työstä. Riittävänä työntekijän koulutuksena voidaan pitää esimerkiksi nuoriso- ja sosiaalityöntekijän, yhteisöpedagogin, erityisopettajan, erityissairaanhoidajan tai psykologin koulutusta. Riittävänä kokemukseksi voidaan puolestaan pitää vähintään muutaman vuoden työkokemusta nuorten kanssa tehtävästä työstä. Koulutuksen ja kokemuksen myötä katsotaan, että etsivällä nuorisotyöntekijällä on valmiudet auttaa tukea tarvitsevaa nuorta. Varsinaista koulutusta etsivän nuorisotyöntekijän tehtäviin ei ole, mutta esimerkiksi hyvä julkisen sektorin palvelujärjestelmän tuntemus edesauttaa työssä menestymistä. (Aaltonen 2011 45; Kaartinen-Koutaniemi 2012, 35.)

Vuonna 2010 etsivää nuorisotyötä tekevilla oli takanaan keskimäärin 9 vuotta työkokemusta nuorten parissa tehtävästä työstä. Heistä 65 %:lla oli suoritettuna vähintään ammattikorkeakoulututkinto. Itä-Suomessa työkokemusta oli hankittuna nuorten parissa keskimäärin saman verran, mutta koulutustaso oli hieman alhaisempi, sillä ammattikorkeakoulututkinnon oli suorittanut noin 57 % etsivistä työntekijöistä. (Peruspalveluiden tila 2011, 117.)

Vuoden 2008 etsivien työparien raportissa suurin osa työpareista kertoo hallitsevansa kolme kieltä. Kotimaisten kielten lisäksi yleisin vieras kieli on englanti, ja saksaa hallitsee neljännes työpareista. Länsi-, Etelä- ja Itä-Suomen lääneissä etsivillä työpareilla on laajin kielitaito. Lapin ja Oulun työpareista kaikki hallitsevat ruotsin ja englannin, toisin kuin Etelä- ja Länsi-Suomessa. Itä-Suomessa olevista etsivistä työntekijöistä yli 10 % osaa venäjää. (Etsivä työparitoiminta - raportti 2008.)

Etsivän nuorisotyön erityinen haaste on jännite etäisyyden ja läheisyyden välillä, sillä etsivät työntekijät joutuvat työssään usein hyvin lähelle nuorta ja hänen elämänsä maailmaansa (Huhtajärvi 2007, 447 - 448). Soanjärvi toteaa väitöskirjassaan, että ammatillisen nuorisotyön sisältö on aina jännitteinen. Nuorisotyöntekijän odotetaan vastaavan

samanaikaisesti nuorten osallisuuteen, syrjäytymiseen, kontrollointiin sekä emansipaatioon. Nämä odotukset ovat tavallansa ristiriitaisia ja niihin vastaaminen vaatii nuorisotyöntekijältä monentyypistä osaamista. (Soanjärvi 2011, 131.)

3.2 Etsivän työntekijän rooli ja persoona

Etsivät työntekijät kohtaavat vuosittain tuhansia nuoria, siksi heitä voitaisiin kutsua yhtä hyvin kohtaamisen ammattilaisiksi (Oman kokoinen elämä 2010, 40.) Etsivää työtä tekevien roolina voidaan myös nähdä toimiminen puskurina, suodattimena, kynnysten madaltajana sekä mahdollistajana asiakkaan ja yhteiskunnan välillä (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 36).

Ihmissuhde- ja auttamistyössä toimivat henkilöt kertovat usein käyttävänsä persoonallisuuttaan työvälineenä. Persoonallisuudella työvälineenä tarkoitetaan monesti työntekijöiden omien tuntemusten mukaan tuomista työhön. (Pihlaja 1997, 142.) Myös Soanjärvi toteaa, että oma persoona on nuorisotyöntekijän tärkein työväline, joka tuo työhön mukaan työntekijän minuuden ja tunteet. Soanjärven mukaan nuorisotyöntekijäksi tullaan persoonallisuuden kasvun ja koulutuksen kautta. (Soanjärvi 2011, 131.)

Etsivään nuorisotyöhön sisältyy paljon pitkiä ja polveilevia prosesseja. Etsivän täytyy olla pitkäpinnainen ja sietää asiakkaan jatkuvaa liikettä elämässä eteen- ja taaksepäin. Työntekijän ei tule epäillä omia kykyjään ohjaajana, vaikka sama asiakas olisi pitkään hänen listoilla, sillä se kertoo siitä, että kyseinen asiakas ei saata olla valmis jatkaamaan eteenpäin. Etsivän täytyy myös vapaaehtoisuuteen perustuvassa työssään hyväksyä asiakkaan mahdollinen kieltäytyminen avusta, mutta kuitenkin pyrkiä varmistamaan asiakkaan avunsaanti, minkä vuoksi etsivä työntekijä joutuu jatkuvasti tasapainoilemaan holhoamisen ja heitteillejätön välillä. (Oman kokoinen elämä 2010, 10–11.)

Pitkäjänteisyyden lisäksi etsivällä nuorisotyöntekijällä täytyy olla nopea reagointi- ja ongelmanratkaisukyky ja erinomaiset sosiaaliset taidot. Etsivällä työntekijällä pitää olla myös uskallusta heittäytyä uusiin tilanteisiin ja uskallusta työntää syrjään omien ajatusten sekä arvojen vaikutus. (Oman kokoinen elämä 2010, 11,20.)

Etsivien nuorisotyöntekijöiden on sitouduttava pareina työskennellessään myös tiimityöhön. Työparit voivat tilanteen mukaan sopia ennen kentälle menoa kumpi on aktii-

visessa ja kumpi passiivisessa roolissa. Tällöin aktiivinen työntekijä ottaa kontaktia nuoriin ja johtaa keskustelua sillä aikaa kun passiivinen työntekijä tarkkailee, havainnoi ja kommentoi. Edellytys toimivalle parityölle on se, että parit oppivat tuntemaan toisensa hyvin. (Huhtajärvi 2007, 450.)

Etsivät työntekijät sitoutuvat työlleen ja ovat nuorten tavoitettavissa aina silloin kun nuoret tarvitsevat apua. Etsivien työntekijöiden työajat vaihtelevat sen mukaan, millaista toimintaa toteutetaan. Niin kuin nuoriso-ohjaajien, myös etsivien nuorisotyöntekijöiden tulee olla valmiita työskentelemään sekä iltaisin että viikonloppuisin. Kun etsivät työntekijät asioivat esimerkiksi viranomaisverkoston kanssa, työaika sijoittuu päivään, mutta kun työntekijät etsivät nuoria, työaika voi sijoittua iltoihin ja viikonloppuihin. Ilta- ja viikonlopputyötä etsivät työntekijät voivat tehdä pääasiassa kaupungeissa, nuorten kokoontumispaikoissa, mutta myös Internetissä. Se, mihin vuorokauden aikaan tai viikonpäiviin etsivien nuorisotyöntekijöiden työaika sijoittuu, määrittyy myös sen mukaan, mikä nuorten kohderyhmä toiminnan alkuvaiheessa on priorisoitu. Samoin työaikoihin vaikuttaa myös se, tapahtuuko toiminta maaseutumaisissa vai kaupunkimaisissa ympäristöissä. (Etsivä työparitoiminta -raportti 2008.)

Rankinta työntekijöille etsivässä nuorisotyössä voi olla viimeisenä oljenkortena oleminen. Huonona päivänä etsivä työntekijä voi kuvitella, että hänen luokseen lähetetään muiden palvelujen tähteet. Nuorten kannalta on kuitenkin etu, että heillä on vielä yksi mahdollisuus käytettävissään. (Oman kokoinen elämä 2010, 8.)

Hjortin mukaan etsivät työntekijät toimivat nuorille arvokkaina aikuismalleina, joiden positiivisia puolia nuoret voivat omaksua ja joiden negatiivisia puolia nuoret voivat väistää. Etsivä työntekijä voi olla myös elävä todiste siitä, että on mahdollista kasvaa aikuiseksi ja tulla vanhaksi tulematta tylsäksi tai menettämättä tuntumaa rajattomiin päähänpistoihin sekä unelmiin, jotka yhteiskunta sallii nuorille. (Hjort 1995, 53, 79–80.) Nuorisolain mukaisessa etsivässä työssä vanhimmat asiakkaat ovat 29-vuotiaita, joiden avuntarve ja ongelmat voivat usein olla sellaisia, että niiden kohtaaminen edellyttää työntekijältä riittäviä omia lähtökohtia. Etsivän työntekijän on hankalampaa toimia, jos hän on kohtaamiaan asiakkaitaan nuorempi. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 40.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusongelmat

Etsivä työ on tarpeellinen nuorisotyön muoto nykyisessä yhteiskunnassamme. Vaikka etsivää nuorisotyötä on tehty pitkään, työ kehittyy jatkuvasti muuttuvassa työympäristössään. Etsivällä nuorisotyöllä on saatu tavoitteiden mukaisia tuloksia aikaan, mutta toistaiseksi kyseistä työmuotoa on tutkittu vähän.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lisää tietoa etsivän nuorisotyön menetelmistä ja etsivänä nuorisotyöntekijänä toimimisesta. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat opinnäytetyön toimeksiantajan, Pohjois-Savon elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen, hallinnoimalla alueella työskentelevät etsivät työparit eli kaikki ammatilliset etsivät nuorisotyöntekijät Etelä-Savosta, Pohjois-Karjalasta sekä Pohjois-Savosta. Tutkimuksen ulkopuolelle jäivät vapaaehtoista etsivää nuorisotyötä tekevät henkilöt.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä menetelmiä etsivät nuorisotyöntekijät käyttävät?
2. Millaista osaamista etsivä nuorisotyö vaatii työntekijöiltään?
3. Millaisia koulutustarpeita etsivillä nuorisotyöntekijöillä on?

4.2 Tutkimuksen menetelmävalinnat

Tämä opinnäytetyö oli luonteeltaan monimetodinen (mixed method), koska tutkimuksen tiedonkeruumenetelminä käytin sekä määrällistä että laadullista menetelmää eli kyselyä ja haastattelua. Erilaisten aineistojen, teorioiden ja menetelmien käyttöä samassa tutkimuksessa kutsutaan triangulaatioksi. Triangulaation käyttöä on perusteltu muun muassa sillä, että yksittäisellä tutkimusmenetelmällä voi olla vaikeaa saada kattavaa kuvaa koko tutkimuskohteesta. Lisäksi tutkimuksen kvantitatiivisen osan avulla on mahdollista löytää sellaisia mielenkiintoisia seikkoja, joita voidaan tutkia tarkemmin kvalitatiivisin menetelmin. Denzin (1978) erottaa neljä eri tapaa trianguloida tutkimuksessa. Nämä tavat ovat aineisto-, tutkija-, teoria- ja menetelmätriangulaatio. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 30; Eskola & Suoranta 1998, 69.)

Käytin opinnäytetyössäni menetelmätriangulaatiota niin, että toteutin ensin kvantitatiivisen aineistonkeruumenetelmän ja sen jälkeen kvalitatiivisen. Tällä tavoin halusin ensimmäisenä kartoittaa laajemmin, kyselyä hyödyntäen, koko tutkimuksen kohdejoukkoa ja sen jälkeen syventää kyselyn tuloksia ja avata kohdejoukon näkemyksiä kyselyssä korostuneista asioista haastattelemalla.

4.2.1 Kyselytutkimus

Kyselytutkimuksesta voidaan käyttää termiä survey-tutkimus. Englanninkielinen termi ”survey” tarkoittaa kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineisto kerätään standardoidusti ja kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Standardoituus tarkoittaa siis sitä, että kyselyyn osallistuvilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Kysely voidaan toteuttaa esimerkiksi postitse tai Internetin kautta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193; Valli 2001, 28; Vilka 2007, 28.)

Survey-tutkimuksella on pitkät perinteet, ja nykyisin on käytössä monia erilaisia survey-tutkimuksen tyyppejä, joista tunnetuin on gallup-tutkimus. Kyselyn muodot voidaan jakaa myös posti- ja verkkokyselyyn sekä kontrolloituun kyselyyn. Posti- ja verkkokyselyssä lomake lähetetään tutkittavalle, joka täyttää lomakkeen itse ja postittaa sen takaisin tutkijalle. Tutkijan tehtävänä on tällöin muistuttaa vastaamatta jättäneitä kyselystä eli karhuamaan lomaketta. Kontrolloituja kyselyjä on kaksi erilaista. Toinen niistä on informoitu kysely, joka tarkoittaa sitä, että tutkija jakaa lomakkeet henkilökohtaisesti sellaisiin paikkoihin, joissa hänen suunnittelemansa kohdejoukot ovat tavoitettavissa. Tutkijalla on mahdollisuus lomakkeidenjaon lisäksi kertoa tutkimuksesta, selostaa kyselyä ja vastata tutkittavien mahdollisiin kysymyksiin. Vastaajat täyttävät lomakkeet omalla ajallaan ja palauttavat sen jälkeen lomakkeet sovitulla tavalla. Toinen kontrolloitu kysely on henkilökohtaisesti tarkistettu kysely, jossa tutkija lähettää lomakkeet postitse, mutta noutaa ne ilmoitetun ajan kuluttua itse. Tällöin tutkijalla on mahdollisuus tarkistaa, miten lomakkeet on täytetty ja keskustella lomakkeen täytöstä ja mahdollisista tutkimukseen liittyvistä kysymyksistä. (Hirsjärvi ym. 2009, 193, 196–197.)

Kyselytutkimuksen etu on sen tehokkuus. Kysely säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä, minkä lisäksi kyselyn avulla voidaan kysyä monia eri asioita. Kyselytutkimus on

hyvä tutkimusmuoto erityisesti tilastollisessa tutkimuksessa ja yleiskartoituksessa sekä silloin, kun tutkimusaineisto on suuri tai tutkittavat henkilöt ovat sijoittuneet hajalleen. Kyselytutkimuksen aineisto voidaan käsitellä nopeasti tallennettuun muotoon ja analysoida se esimerkiksi tietokoneen avulla. Kyselytutkimuksessa aikataulu ja kustannukset voidaan arvioida myös melko tarkasti. Tutkijan työtä helpottaa osaltaan lisäksi se, että kyselytutkimuksen avulla kerättävään tiedonkäsittelyyn on kehitetty omat tilastolliset analyysitavat ja raportointimuodot. Kyselyn avulla kerätty aineisto käsitellään yleensä kvantitatiivisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 193, 195; Valli 2001, 28–29; Vilka 2007, 28.)

Ennen kyselylomakkeen laatimisen aloittamisesta tutkijalla täytyy olla selvänä tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat. Tutkijan tulee muun muassa selvittää, mitkä ovat ne taustatekijät, joilla voi olla vaikutusta tutkittaviin asioihin, jos niistä ei ole etukäteen teorian antamaa tietoa. Lisäksi tutkijan on varmistuttava siitä, että tutkittava asia on mahdollista ylipäätään selvittää tutkimuslomakkeen kysymysten avulla. (Heikkilä 2008, 47.) Kysymysten muoto aiheuttaa usein eniten virheitä ja vääristymiä vastaustuloksiin, sillä vastaajat eivät välttämättä ajattele täysin samalla tavalla kuin mitä tutkija on tarkoittanut. Tutkijan on muistettava, että kyselylomaketta käytettäessä vastaajalla ei ole mahdollisuutta tarkentaa kysymysten merkitystä. Kysymysten tulee siis olla yksiselitteisiä ilman väärin ymmärtämisen mahdollisuutta. (Valli 2001, 28–29.)

Vastaaja päättää muun muassa kyselylomakkeen ulkonäön perusteella, vastaako hän kyselyyn, siksi lomakkeen tulisi olla selkeä, siisti ja houkuttelevan näköinen. Tutkimuksen onnistumisen perusedellytyksiä ovat hyvät kysymykset ja oikea kohderyhmä. Lomakkeen alkuun on hyvä laittaa helppoja kysymyksiä, joiden avulla voidaan esimerkiksi herättää vastaajan mielenkiinto tutkimusta kohtaan. Hyvän tutkimuslomakkeen muita tunnusmerkkejä ovat sen tekstin ja kysymysten hyvä asettelu. Hyvässä kyselylomakkeessa kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan, ja kysymykset etenevät loogisesti. Samaa aihetta koskevat kysymykset voidaan esimerkiksi ryhmitellä kokonaisuuksiksi, joilla on omat otsikot. Kyselylomake ei saa missään nimessä olla liian pitkä. (Heikkilä 2008, 48–49.)

Kyselylomakkeeseen voidaan muotoilla kysymyksiä monella erilaisella tavalla. Yleensä käytetään kolmea muotoa: avoimia kysymyksiä, monivalintakysymyksiä ja asteikkoihin eli skaaloihin perustuvia kysymysmuotoja. Avoimissa kysymyksissä esi-

tetään vain kysymys ja jätetään vastausta varten tyhjä tila. Monivalintakysymyksissä on tutkijan laatimat, valmiit, numeroidut vastausvaihtoehdot, jolloin ohjeiden mukaisesti vastaaja merkitsee lomakkeesta valmiin vastausvaihtoehdon tai useampia. Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä esitetään väittämiä, joista vastaaja valitsee sen, miten voimakkaasti hän on joko samaa tai eri mieltä kuin esitetty väittämä. (Hirsjärvi ym. 2009, 198–200.) Edellä mainittujen kysymystyyppien lisäksi voidaan käyttää sekamuotoisia kysymyksiä, joissa on annettu osa vastausvaihtoehdoista ja niiden jälkeen yksi avoin kysymys. Sekamuotoinen kysymys on toimiva silloin kun tutkija ei ole varma siitä tunteeo hän kaikki vastausvaihtoehdot. (Vilka 2007, 69.) Kysymyksiä laatiessa on joskus mietittävä myös, onko tarpeellista varmistaa vastausten johdonmukaisuus kontrollikysymyksillä, sillä kysymyksiä ei ole mahdollista parannella tai muuttaa tiedonkeruun jälkeen (Heikkilä 2008, 47).

Erilaisten kysymysmuotojen lisäksi kyselylomakkeeseen voidaan muotoilla erilaisia asenneasteikoita. Muun muassa mielipidetiedusteluissa on usein monia suljettujen kysymysten muodossa esitettyjä väittämiä, joihin otetaan kantaa asteikkotyypisin vastausvaihtoehdoin. Asteikkotyypisten kysymysten avulla saadaan paljon tietoa vähään tilaan. Asteikoin heikkous on kuitenkin se, ettei vastauksista voi päätellä, millainen painoarvo kohteilla on eri vastaajille. Useimmiten käytetyt asenneasteikot ovat Likertin ja Osgoodin asteikot. (Heikkilä 2008, 52–53.)

Likertin asteikko on mielipideväittämissä käytetty, yleensä 4- tai 5- portainen järjestyksasteikon tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on usein ”täysin samaa mieltä” ja toisena ”täysin eri mieltä”. Vastaajan tulee valita kyseiseltä asteikolta parhaiten omaa käsitystään vastaava vaihtoehto. Osgoodin asteikossa vastaajille annetaan väitteitä, joissa vastausvaihtoehdot ovat 5- tai 7- portaisena asteikkona. Osgoodin asteikon ääripäinä ovat vastakkaiset adjektiivit. Usein negatiivista ääripäätä merkitään miinusmerkkisillä arvoilla ja positiivista puolestaan plusmerkkisillä arvoilla. (Heikkilä 2008, 53–54.)

Viimeinen tärkeä vaihe kyselylomakkeen teossa, ennen sen eteenpäin vientiä, on lomakkeen testaaminen, sillä virheitä ei voi enää korjata aineiston keräämisen jälkeen. Lomakkeen testaaminen tarkoittaa sitä, että tutkija suorittaa esimerkiksi koekyselyn asiantuntijoille, perusjoukkoon kuuluville tai vastaaville henkilöille. Testaamisen avulla arvioidaan muun muassa vastausohjeiden selkeyttä ja toimivuutta, kysymysten

yksiselitteisyyttä ja selkeyttä sekä kysymysten kykyä mitata sitä asiaa, jota on tarkoitus mitata. (Vilkkä 2007, 78.) Yleensä kyselylomakkeen mukaan laaditaan myös lähte- tai saatekirje, jossa kerrotaan kyselyn tarkoituksesta ja tärkeydestä. Saatteen tehtävä on motivoida vastaajaa täyttämään lomake ja selvittää tutkimuksen taustaa sekä vastaamista. Lisäksi on erittäin tärkeää, että vastaajalle ilmoitetaan, mihin aikaan mennessä lomake on palautettava. (Heikkilä 2008, 61; Hirsjärvi ym. 2009, 204.)

4.2.2 Haastattelututkimus

Haastattelu on yksi yleisimmistä aineistonkeruumenetelmistä. Haastattelu voidaan toteuttaa yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluna. Näitä haastattelumuotoja voidaan käyttää myös toisiaan täydentävinä. Nykyään on yhä yleisempää toteuttaa haastattelu myös puhelimitse tai tietokonetta apuna käyttäen. (Hirsjärvi ym. 2008, 205, 207; Puusa 2011, 84.)

Haastattelututkimuksessa luottamus on tärkeää. Haastattelutilanteessa tutkijan tulee kyetä luomaan luottamuksellinen ilmapiiri, mutta myös motivoida haastateltavaa osallistumaan haastattelutilanteeseen täyspainoisesti. Tutkimushaastattelun lajeja on monia, jotka eroavat toisistaan strukturointiasteen eli niiden ohjailevuuden perusteella. Ohjailevuudella tarkoitetaan, kuinka vapaamuotoisesti haastattelussa edetään. Erilaisia haastattelutyyppejä ovat muun muassa strukturoitu haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu, avoin haastattelu sekä syvähaastattelu. (Puusa 2011, 77–78, 80.)

Strukturoitu haastattelu toteutetaan siten, että tutkija laatii kysymykset etukäteen teorian avulla. Kysymysten muoto ja järjestys on vakioitu eli ne esitetään kaikille haastateltavilla samalla tavoin. Strukturoidussa haastattelussa myös kysymysten vastausvaihtoehdot ovat valmiina, joista haastateltava valitsee omaa mielipidettään vastaavan vaihtoehdon. Strukturoidusta haastattelusta käytetään myös termiä lomakehaastattelu, koska haastattelussa käytetään lomaketta apuna. Puolistrukturoidussa haastattelussa ei ole etukäteen valmiita vastausvaihtoehtoja haastattelun kysymyksiin, jolloin tutkimuksen avulla on mahdollista saada esiin myös jotain sellaista, mitä tutkija ei välttämättä olisi osannut ottaa huomioon laatiessaan valmiita vastausvaihtoehtoja. (Puusa 2011, 81; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 203.)

Teemahaastattelu sopii monien ilmiöiden tutkimiseen. Sen ominaisuuksiin kuuluu, että osa haastattelun lähtökohdista on ennalta päätetty. Tällöin tutkija voi ohjata haastattelua ilman, että kontrolloi sitä täysin. Teemahaastattelu kulkee etukäteen valittuihin teemoihin sekä niihin liittyviin tarkentaviin kysymyksiin nojaten. Teemahaastattelussa korostuu ihmisten tulkinnat asioista, heidän asioille antamat merkitykset sekä se miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Puusa 2011, 81; Hirsjärvi & Hurme 2004, 48.)

Täysin strukturoimattomasta haastattelusta käytetään termiä avoin haastattelu. Avoimessa haastattelussa käytetään vain avoimia kysymyksiä eli vain ilmiö, josta keskustellaan, on määritelty. Avoimet kysymykset yksinään ei kuitenkaan vielä tarkoita avointa haastattelua, vaan haastattelijan tehtävänä on syventää tiedonantajien vastauksia rakentamalla haastattelun jatko saatujen vastausten varaan. (Puusa 2011, 83; Tuomi & Sarajärvi, 2009, 75–76.)

Syvähaastattelu rinnastetaan monesti avoimeen haastatteluun, mutta se on kuitenkin erilainen. Avoimien kysymysten käyttäminen ei sellaisenaan vielä tarkoita, että kyseessä olisi syvähaastattelu. Tutkijalla tulee olla vahva teoreettinen ymmärrys tutkittavasta asiasta, ja haastattelutilanteessa tutkittavalle annetaan vapaus kertoa aiheesta täysin omin sanoin. Tutkijan tulee osata tulkita puhetta ja tehdä siitä tutkimuksen ja tieteen kannalta perusteltuja johtopäätöksiä. Vapaamuotoisen keskustelun aikana haastattelija syventää haastateltavan vastauksia rakentamalla haastattelun jatko saatujen vastausten varaan. (Puusa 2011, 83–84.)

Haastattelu on ainutlaatuinen tiedonkeruumenetelmä, koska siinä ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, mistä johtuen haastattelussa on paljon etuja sekä haittoja. Haastattelun etu on sen joustavuus. Haastattelijalla on haastattelutilanteessa mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä ja selventää sanamuotoja. Haastattelussa joustavaa on myös se, että siinä haastattelua ei ymmärretä tietokilpailuksi. Haastattelussa tärkeintä on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta, jolloin on aivan perusteltua esimerkiksi antaa tiedonantajalle haastattelukysymykset tai haastattelun teemat etukäteen tutustuttavaksi. Haastattelun etuihin kuuluu myös se, että kun haastatteluluvasta on sovittu henkilökohtaisesti, tiedonantaja harvoin kieltäytyy haastattelusta tai kieltää haastattelunsa käytön tutkimusaineistona. Lisäksi haastattelun etu on siinä, että haastattelija voi valita haastateltavikseen sellai-

set henkilöt, joilla on kokemusta tai tietoa tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi ym. 2008, 199; Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–74.)

4.3 Kyselyn toteutus

Tässä opinnäytetyössä ensimmäisenä aineistonkeruumenetelmänä toimi kysely. Valitsin kyselyn menetelmäksi, koska sen avulla oli helppoa kartoittaa koko Itä-Suomen etsivä nuorisotyö eli saada etsivien työntekijöiden vastauksia Etelä-Savosta, Pohjois-Karjalasta sekä Pohjois-Savosta. Tein kyselyn Internetin kautta, jotta kyselyyn vastaaminen oli mahdollisimman helppoa etsiville. Loin kyselyn Webropol-kyselyn avulla.

Ennen kyselylomakkeen (liite 2) laatimista pohdin opinnäytetyön tutkimusongelmia etsivästä nuorisotyöstä olemassa olevien tutkimusten valossa. Ideoissani kyselylomakkeen kysymyksiä oli tärkeää huomioida, että kysymykset tulivat olemaan sellaisia, joiden kautta oli mahdollista saada vastaus tutkimusongelmiini. Kysymysten laadintaan sain tarvittaessa apua opinnäytetyön ohjausryhmässä sekä Pohjois-Savon Elykeskuksen kautta.

Lopullinen kyselylomake sisälsi neljä eri osa-alueita: taustakysymykset, etsivän nuorisotyön menetelmiä koskevat kysymykset, etsivien nuorisotyöntekijöiden osaamisvaatimuksia koskevat kysymykset ja etsivien nuorisotyöntekijöiden koulutustarpeita koskevat kysymykset. Taustatietoihin kuuluivat vastaajien sukupuoli, ikä, paikkakunta, taustaorganisaatio, koulutustaso ja työkokemus nuorten parissa tehtävästä työstä sekä etsivästä nuorisotyöstä. Toiseen kyselylomakkeen osa-alueeseen kuuluivat erilaiset menetelmät etsivästä nuorisotyöstä, työntekijöiden tavat tavoittaa nuoria sekä työntekijän ja nuoren yhteistyön kuluminen. Tämän osa-alueen kysymyksiä muotoillessa käytin apuna Huhtajärven (2007) määritelmiä etsivän nuorisotyön menetelmiä sekä etsivä työparitoiminta -raportissa (2008) esille nousseita työtapoja. Kolmannessa kyselylomakkeen osa-alueessa kysymykset liittyivät etsivän nuorisotyöntekijän osaamisalueisiin ja ominaisuuksiin. Neljännen osa-alueen kysymyksillä pyrin selvittämään millaisia koulutuskokemuksia ja koulutustarpeita etsivillä nuorisotyöntekijöillä on.

Kyselylomake koostui sekä avoimista kysymyksistä että strukturoiduista kysymyksistä, joiden lisäksi lomakkeessa oli myös asteikkotyypisiä kysymyksiä. Erityyppisillä

kysymyksillä yritin pitää vastaajien mielenkiintoa yllä ja valitsemaan jokaiselle kysytävälle asialle mahdollisimman hyvän tavan kysyä. Kysymykset on aseteltu lomakkeeseen etenemään loogisesti, jolloin kyselylomake on selkeä vastaajalle. Kyselylomaketta laatiessa kiinnitin huomiota myös siihen, ettei se ollut liian pitkä ja, että se oli myös ulkonäöltään mahdollisimman siisti, asiallinen sekä houkutteleva. Ennen kyselylomakkeen lähettämistä testasin kyselyä, täsmensin kysymyksiä ja karsin huonot kysymykset pois lomakkeesta.

Webropol-ohjelman avulla kyselylomakkeeni sai julkisen linkin, jonka kautta vastaajat pääsivät vastaamaan kyselyyni. Lähetin linkin saatekirjeen (liite 1) kanssa kyselyyn vastaajille sähköpostin kautta. Itä-Suomen alueella toimivien etsivien nuorisotyöntekijöiden sähköpostiosoitteet sain Pohjois-Savon Ely-keskuksen kautta.

Toteutin Webropol-kyselyn aikavälillä 16.4–30.4.2012. Muistutuksen kyselyyn lähetin 23.4.2012. Lähetin kyselylomakkeen yhteensä 52 etsivän nuorisotyöntekijän tai etsivän työn taustaorganisaation sähköpostiosoitteeseen.

4.4 Haastattelun toteutus

Tämän tutkimuksen toinen aineistonkeruumenetelmä oli haastattelu, sillä haastattelun avulla pyrittiin syventämään kyselyssä esille nousseita teemoja. Pelkän kyselyn avulla opinnäytetyön tutkimusongelmat olisivat voineet jäädä hyvin pintapuoliksi, mutta haastattelun avulla, kyselyssä esille nousseet asiat saivat selityksiä ja perusteluja. Haastattelun avulla oli myös mahdollista saada lisätietoa etsivien työntekijöiden kokemuksista liittyen tutkittaviin asioihin.

Käytin aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit, teema-alueet, ovat kaikille haastateltaville samat. Haastattelussani teema-alueet koostuivat kyselyssä esille nousseista asioista, joihin oli otollista saada haastatteluiden kautta selityksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48.)

Jotta haastattelu oli mahdollisimman kattava aineistonkeruumenetelmänä, valitsin haastateltavat etsivät työntekijät niin, että koko Itä-Suomi oli edustettuna eli haastateltavien toimipaikat löytyivät Etelä-Savosta, Pohjois-Karjalasta ja Pohjois-Savosta. Lisäksi valitsin haastateltavat niin, että heidän joukossaan oli niin isolla kuin pienellä

paikkakunnalla toimivia henkilöitä sekä kunta- että järjestötaustalla toimivia työntekijöitä. Haastateltaviin valikoitui myös eri-ikäisiä miehiä sekä naisia. Haastateltavien valitsemiseen sain vinkkejä Pohjois-Savon Ely-keskuksen kautta. Tein yhteensä viisi haastattelua, joista yksi oli ryhmähaastattelu, jossa haastattelin yhtä aikaa kahta henkilöä, jotka toimivat yhdessä etsivänä työparina. Yhden etsivän työparin haastattelin erikseen, ja kaksi haastateltavista toimi etsivinä yksin.

Haastattelut etenivät jo kyselyssä olleiden osa-alueiden mukaisesti. Näitä olivat: taustatiedot, menetelmät etsivässä työssä, työntekijöiden osaamisvaatimukset ja työntekijöiden koulutustarpeet. Kyseisiin osa-alueisiin kuitenkin sisältyi paljon kyselystä esille nousseita teemoja, jotka vaativat syventämistä. Haastattelua varten laadin teemahaastattelurungon (liite 3), johon sisällytin kysymyksiä, joita pystyin kysymään eri haastateltavilta eri tavoin tai eri järjestyksessä jos se oli haastattelun kannalta luontevaa. Haastatteluissa minun oli myös mahdollista kysyä tarkentavia kysymyksiä. Haastattelut etenivät sujuvasti, sillä etsivät työntekijät halusivat kertoa työstään avoimesti. Monet kysymykseni saattoivat välillä myös johtaa sellaisiin asioihin, joita en alun perin suunnitellut kysyväni, mutta, joista oli kuitenkin hyötyä tutkimuksen kannalta.

Toteutin kaikki haastattelut toukokuussa 2012. Matkustin tapaamaan jokaista haastateltavaa henkilökohtaisesti, ja haastattelut suoritettiin haastateltavien valitsemissa paikoissa. Nauhoitin kaikki haastattelut myöhempää litterointia varten. Haastattelujen kestot vaihtelivat puolen tunnin ja tunnin välillä.

4.5 Aineisto

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu kahdestakymmenestä kyselyvastauksesta ja viidestä haastattelusta. Kyselyyn vastaajista miehiä on 25 % ja naisia 75 %. Vastaajat ovat iältään 26–49-vuotiaita. Vastauksia saapui yhteensä seitsemältä paikkakunnalta. Kolmella paikkakunnalla kyselyyn vastasi enemmän kuin yksi etsivä nuorisotyöntekijä. Kyselyssä edustettuja paikkakuntia ovat Iisalmi, Joensuu, Joroinen, Juva, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Mikkeli, Nurmes, Pieksämäki, Puumala, Rautalampi, Rautavaara, Savonlinna, Suonenjoki sekä Vesanto ja Tervo. Haastatteluaineisto koostuu kolmen eri-ikäisen miespuolisen etsivän ja kolmen naispuolisen etsivän haastatteluista.

4.6 Aineiston analyysi

Toteuttaessani kyselyni Webropol-ohjelman avulla, pystyin myös analysoimaan kvantitatiivisen aineiston kyseisen ohjelman avulla. Kyselyni tuloksista koostui raportti, johon sisältyi kaikki vastaukset. Vastauksista erottui selkeästi ne asiat, jotka olivat saaneet enemmistön tai vähemmistön kannatuksen. Kyselyn tuloksista pystyin laskemaan myös vastausten keskiarvoja, esimerkiksi liittyen etsivien työntekijöiden työkokemuksiin. Näistä tuloksista minun oli helppo tehdä johtopäätöksiä ja syventää niitä haastattelun avulla.

Kvalitatiivista aineistoa voidaan analysoida monin eri tavoin. Teemahaastattelulla kerätty tutkimusaineisto on usein runsas ja elämänläheinen, mikä tekee analysoinnista sekä mielekäästä että osin haastavaa. Yleensä teemahaastattelu puretaan sanasta sanaan kirjoittamalla eli litteroimalla. Litterointi voidaan tehdä myös valikoiden, esimerkiksi vain teema-alueista. Litterointi auttaa haastattelujen muistamisessa ja aineiston teemoittamisessa. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 135–136, 138.) Haastattelumateriaalia kertyi reilusti yli kolme tuntia. Aluksi litteroin nauhoittamani haastattelut sanasta sanaan, mutta litteroidessani opin myös kirjoittamaan ylös tutkimusongelmien kannalta olennaiset asiat säilyttäen kuitenkin alkuperäisen sanallisen muodon. Litteroitua aineistoa kertyi noin 60 sivua. Opinnäytetyössä on suoria lainauksia tästä aineistosta. Anonymiteetin säilyttämiseksi haastateltavien lainausten perässä on haastateltavan sukupuoli ja ikä. Tällöin haastateltavat voi kuitenkin erottaa toisistaan sillä heistä kukaan ei ollut samanikäinen. Lainaukset on merkitty opinnäytetyöhön kursivoidulla tekstillä.

Opinnäytetyössä analysoin teemahaastattelujeni aineiston teema-analyysin avulla. Teemoittelussa haastatteluaineistosta pyritään yleensä löytämään tutkimusongelman kannalta olennaiset teemat, jotka valaisevat tutkimusongelmia. Etsin litteroiduista haastatteluista yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia opinnäytetyöni kannalta tärkeisiin teemoihin sekä seikkoja, jotka samaten liittyvät läheisesti kyselystä esille nousseisiin teemoihin. Aluksi kokosin kunkin haastattelun tiedot yhteen tiedostoon ja myöhemmin kopioin eri henkilöiden samaa teemaa koskevat sivut peräkkäin. Tällä tavoin tulokset erottautui tutkimuskysymysten mukaisesti eri pääteemoihin, jotka jakautuivat vielä alateemoihin aihealueittain. Samasta teema voi tulla esille myös haastatteluiden eri vaiheissa. Tällaisissa tapauksissa kokosin myös sellaiset asiat samaan luokkaan.

Aineistosta esille nouseviin teemoihin vaikuttaa tutkijan tulkinnat haastateltavien vastauksista. Haastateltavat eivät aina välttämättä ilmaise samoja asioita täysin samoin sanoin, mutta tutkija voi silti koodata ne samaan luokkaan. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 143–144, 173.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Etsivä nuorisotyö Itä-Suomessa

Kyselyn perusteella itäsuomalaisista etsivistä nuorisotyöntekijöistä lähes puolet, 45 %, on iältään 26–31-vuotiaita. Muut ikäryhmät ovat edustettuna suhteellisen tasaisesti. Kyselyyn vastaajista kukaan ei kuitenkaan ole 50-vuotias tai sitä vanhempi.

TAULUKKO 1. Etsivien nuorisotyöntekijöiden ikä

Ikä	f	%
20–25	4	20
26–31	9	45
32–37	3	15
38–43	2	10
44–49	2	10
50–55	0	0
56–61	0	0
62-	0	0
Yhteensä	20	100

Kyselyssä ilmeni, että Itä-Suomessa etsivässä nuorisotyössä enemmistön taustaorganisaationa näyttäytyy kunta, sillä etsivistä nuorisotyöntekijöistä 65 %:n taustaorganisaationa on se. 25 % etsivistä työskentelee järjestössä ja 5 % säätiössä. 5 %:n taustaorganisaatio on jokin muu kuin kunta, järjestö tai säätiö.

Etsivistä nuorisotyöntekijöistä enemmistö, 65 %, omaa alemman korkeakoulututkinnon (kandidaatti tai AMK). 15 %:lla etsivistä on opistotason tutkinto, ja 10 %:lla on ammatillisen perusasteen tutkinto. Samaten 10 %:lla vastaajista on ylempi korkeakoulututkinto (maisteri tai YAMK).

Kyselyn mukaan etsivistä nuorisotekijöistä 50 %:lla on 1 – 4,5 vuoden työkokemus nuorten parissa tehtävästä työstä. Keskimääräisesti etsivillä on noin seitsemän vuoden työkokemus nuorisotyöstä. Lyhyin työkokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä on

1,5 vuotta ja pisin puolestaan 19 vuotta. Aiempaa työkokemusta etsivillä työntekijöillä on muun muassa perusnuorisotyöstä, työpajatoiminnasta, psykiatrisesta työstä sekä opettajana toimimisesta.

TAULUKKO 2. Etsivien nuorisotyöntekijöiden työkokemus nuorten parissa

Työkokemus vuosissa	f	%
1-4,5	10	50
5-8	5	25
9-12	2	10
13-16	2	10
17-20	1	5
Yhteensä	20	100

Itä-Suomessa etsivistä nuorisotyöntekijöistä enemmistö, 70 %, on työskennellyt etsivänä nuorisotyöntekijänä 1-12 kuukautta. Kyselyn vastauksista ilmenee, että lyhyin työkokemus etsivänä nuorisotyöntekijänä on 2 kuukautta ja pisin aika 4 vuotta.

TAULUKKO 3. Työkokemus etsivinä nuorisotyöntekijöinä

Etsivänä työntekijänä toimiminen kuukausissa	f	%
1-12	14	70
13-25	1	5
26-38	1	5
39-53	4	20
Yhteensä	20	100

Vertaillen aiempaa työkokemusta ja etsivää nuorisotyötä, osa etsivistä kokee, että etsivä työ poikkeaa huomattavasti aiemmasta työstä, sillä etsivien työnkuvaa ei ole tarkoin määritelty eikä etsivä työ ole muutenkaan selkeästi saneltua. Etsivässä työssä työntekijät joutuvat määrittelemään paljon itse sitä, mitä työ pitää sisällään, ja toimimaan itsenäisesti. Osa etsivistä on kuitenkin sitä mieltä, että etsivä nuorisotyö ei poikkea aiemmasta työstä, sillä kaikissa nuorisotyön muodoissa voidaan nähdä etsivä työote.

”Selkeesti oonki aikasemmin tehny semmosta työtä, jossa on ollut hyvin saneltua se työ, että tässä on hyvin saanut niinku ryhtyä luomaan uutta ja uusia käytäntöjä, ja hyvin semmoista itsenäistä.” nainen 27 v.

”No oikeestaan sellasta nuorisotyön muotoa ei voi olla, jossa ei ois etsivää työtettä, koska mihinkään toimipisteisiin tai mihinkään tuoliin tai pöytiin tai seiniin sidottuna se ei tule onnistumaan.” mies 50 v.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden kyselyssä ilmeni, että 50 %, etsivistä tekee keskimääräisesti töitä yhden nuoren kanssa 3-6 kuukautta. Alle kolme kuukautta tekee 20 % ja 7-9 kuukautta 30 % etsivistä. Kukaan kyselyyn vastanneista etsivistä ei tee 10–12 kuukautta tai yli vuotta yhden nuoren kanssa töitä.

Kyselyyn vastanneista etsivistä työntekijöistä 95 % jatkaa yhteistyötä nuoren kanssa vielä sen jälkeen kun nuori on ohjattu johonkin palveluun. Osalle etsivistä työntekijöistä yhteistyön jatkuminen nuoren kanssa on työn perusedellytys. Etsivistä nuorisotyöntekijöistä 5 % ei kuitenkaan jatka yhteistyötä nuoren kanssa johonkin palveluun ohjaamisen jälkeen. Työntekijän ja nuoren yhteistyön jatkumiseen voi vaikuttaa esimerkiksi se, millaiset resurssit etsivän työn taustaorganisaatiolla tai itse etsivällä työntekijällä on. Yleensä etsivän ja nuoren yhteistyö kuitenkin jatkuu, mikäli nuoresta tulee etsivälle uusi ilmoitus.

”Et kyl se jatkuu. Ja väitän, et niinku tai itse asiassa olen kuullutkin, et on meit työntekijöitä jopa kiitetty siitä, et ny suora lainaus tästä kuulemastani, että me ei ohjata nuoria vaan toimeentulotukiluukuille ja se on siinä, vaan tehään töitä sen jälkeenki. Ja väitän, et se on aika olennainen piirre sit.” mies 43 v.

Haastatteluiden perusteella Itä-Suomessa etsivien työntekijöiden työnohjaus on kunnossa. Kaikille etsiville on järjestetty työnohjausta tai sitä ollaan parhaillaan järjestämässä. Mikäli työnohjausta ei vielä ole, etsivät kokevat erityisen tärkeäksi oman työparinsa tuen. Työparit voivat yhdessä purkaa erilaisia työssään ilmenneitä tilanteita keskustelemalla, jolloin kohdatut asiat eivät jää mielen päälle samalla tavoin kuin voisi yksin työskennellessä jäädä. Etsiville työntekijöille on järjestetty monenlaista työnohjausta kuten yksilö- ja ryhmätyö-, työyhteisö- sekä ”case”-työnohjausta. Etsivät ovat myös saaneet työnohjausta, jossa asiantuntijatyönohjaaja on kiinnittänyt huomiota työntekijöiden jaksamiseen. Etsivät työparit ovat saaneet lisäksi terapiaa yhdessä, ja tarvittaessa etsivillä on ollut myös mahdollisuus osallistua terapiaan yksin. Ryhmätyönohjausta on toteutettu niin, että ohjaukseen on osallistunut yhteistyössä monia etsiviä työntekijöitä ympäröivistä lähikunnista. Etsivät näkevät kaikissa työnohjaus-

sisä hyviä sekä huonoja puolia. Työnohjausten huonoksi puoleksi nousi esille se, että etsivän nuorisotyön periaatteet ja ideologia voivat olla työnohjaajille ja muille ammattikuntien edustajille sangen vieraita.

5.2 Menetelmät etsivässä nuorisotyössä

5.2.1 Nuorten ohjaaminen palveluiden pariin

Ohjaaminen on olennainen osa etsivän työnkuva. 85 % kyselyyn vastanneista etsivistä nuorisotyöntekijöistä on sitä mieltä, että nuorten ohjaaminen palveluiden pariin on merkityksellinen menetelmä heidän tekemässään työssä. Etsivässä nuorisotyössä nuorten ohjaaminen palveluiden pariin noudattaa yleensä samankaltaista kaavaa, tiedonvälittämisen ollessa merkittävässä roolissa. Työ alkaa ilmoituksesta, joka saapuu etsivälle nuorisotyöntekijälle avuntarpeessa olevasta nuoresta. Ilmoituksia voi tulla hyvin monista erilaisista tahoista. Ilmoituksen jälkeen etsivä nuorisotyöntekijä yrittää tavoittaa kyseisen nuoren erilaisin keinoin, esimerkiksi puhelimitse tai Internetin välityksellä. Tämän jälkeen etsivä työntekijä pyrkii sopimaan nuoren kanssa tapaamisen, jolloin etsivä kartoittaa yhdessä nuoren kanssa nuoren tilannetta sekä avun- ja tuentarvetta. Kartoittamisen yhteydessä etsivä pyrkii yhdessä nuoren kanssa löytämään tälle parhaiten sopivan palvelun. Osa nuorista hakeutuu itse etsivän työntekijän ohjaukseen.

Etsivässä työssä nuorten ohjaamisessa korostuu erityisesti ”nuorilähtöisyys”, koska työntekijä tekee kaiken yhdessä nuoren kanssa, kunnioittaa nuoren omaa mielipidettä ja ohjaa nuoren palveluiden pariin vaikka kädestä pitäen jos nuoren tilanne sitä vaatii. Etsivän nuorisotyöntekijän ei tarvitse itse tietää kaikkea, vaan etsivässä työssä tärkeintä on työntekijän tietämys siitä, mistä voi lähteä etsimään apua nuorelle ja mihin suuntaan on viisainta lähteä nuoren kanssa yhdessä kulkemaan. Käytännössä etsivän nuorisotyön ei ole tarkoitus järjestää nuorelle palvelua itse, vaan ohjata nuori eteenpäin. Nuorten eteenpäin saattamiseen ei kuitenkaan aina välttämättä suhtauduta hyvin, sillä monet etsivän työn asiakkaat ovat voineet kokea jo aiemmin apua hankkiessaan niin sanottua luukulta luukulle juoksuttamista. Etsivässä työssä nuorilla on kuitenkin jatkuvasti käytettävissään etsivän työntekijän tuki, jolloin avun saaminen voi olla helppoa ja nopeampaa.

”Etsivä niinku toimii sellasena oppaana tuolla palveluviidakossa ja törmää niiden välisiin rajoihin ja siihen hankaluuteen mihin se nuorikin törmää jos se ite yrittää, mut ehkä ne ovet aukeaa paremmin ku siin on semmonen opas matkassa.” mies 45 v.

Tällä hetkellä monet nuoret ovat hämmentyneitä palveluviidakosta, joka ympäröi heitä. Monet nuoret ovat kertoneet etsiville, että heidän saamansa apu on ollut pinnallista ja hetkellistä, sillä nuorten oireita on hoidettu, muttei itse oireiden syitä. Nuorille voi olla turhauttavaa puida jokaista elämän osa-aluetta eri henkilöiden ja virastojen kanssa. Joskus myös viranomaisten tyly suhtautuminen nuoriin saa nuoret puolustuskanalla. Nuivan vastaanoton vuoksi apua hakevat nuoret jättävät asioiden hoidon kokonaan, mistä alkaa syöksykierre. Etsivässä nuorisotyössä työntekijä voi nuoren ohjauksessa keskittyä pelkästään keskusteluun ja ohjaamiseen, mikä auttaa nuorta puhumaan omista asioistaan helpommin. Etsivässä työssä eri palveluja koskeva informaatio käännetään helpommin ymmärrettäväksi ja asiakkaiden kielellä, sillä jo pelkkä tiedon tarjoaminen voi viedä asiakasta eteenpäin. (Oman kokoinen elämä 2010, 8,11; Kaarti-nen-Koutaniemi 2012, 80.)

5.2.2 Luottamuksen rakentaminen etsivän ja nuorten välille

Luottamus on olennainen osa nuorten ohjaamista palveluiden pariin. 85 % kyselyyn vastanneista etsivistä työntekijästä kokee luottamuksen rakentamisen erittäin merkitykselliseksi menetelmäksi työssään. Etsivässä nuorisotyössä luottamuksen rakentamisessa korostuu se, etteivät työntekijät ole virkamiehiä eivätkä tällöin käyttäydy virkamiesmäisesti nuorta kohtaan. Etsiville on tärkeää olla työssään mahdollisimman oma itsensä, jotta luottamus voisi syntyä. Nuorta ei yritetä ohjata mihinkään väkisin eikä nuorta pakoteta olemaan etsivän työn asiakkaana, mikäli tämä ei itse sitä halua. 80 % kyselyn etsivistä työntekijöistä näkee myös erityisen tärkeänä nuorten kohtaamisen kiireettömästi. Näin ollen myös luottamuksen rakentamisella on varattava paljon aikaa, ja luottamuksen rakentaminen edellyttää työntekijän aitoa kiinnostusta nuorta kohtaan.

”Mutta tota itelle se on sitä, että tota ei tavata aina välttämättä toimistossa missä se työntekijä on pöydän takana vaan olla jotenkin mahdollisimman samalla viivalla.” nainen 29 v.

”Ehkä tää asetelmaki on, että ei tässä niin virkamiesmäinen ole.” mies 45v.

”Ja ehkä tärkeintä siinä on se, et mennään nuoren ehdoilla. Ei vanhempien eikä vi-ranomaisten eikä koulun eikä muitten, vaikka painetta tulee kovasti. Mut se auttaa aika paljon siinä luottamuksen rakentamisessa, että mennään nuoren ehdoilla.” mies 43 v.

Myös Kaartinen-Koutaniemen (2012, 70) mukaan luottamuksen rakentaminen on työntekijän tärkein väline. Huhtajärven (2007, 448) ja Soanjärven (2011, 104) mielestä luottamuksen rakentaminen on prosessi, joka vie usein paljon aikaa. Mikäli nuorelle on elämänsä varrella tapahtunut paljon pettymyksiä, on nuoren vaikea luottaa kehenkään. Luottamuksen rakentamisessa on tärkeää, että kontakti työntekijän ja nuoren välillä on avoin, ja asioiden sekä tunteiden jakaminen tapahtuu sekä sanallisesti että sanattomasti. Tällöin nuori kokee, että työntekijä on kiinnostunut muustakin kuin nuoren ongelmista ja välittää aidosti nuoresta. Kun nuoren ja työntekijän yhteinen aika jatkuu ja käytetään paljon toistoja, luottamuksellinen suhde syntyy vähitellen, mikäli se on syntyäkseen.

5.2.3 Nuorten motivointi

Luottamuksen rakentamisen lisäksi etsivien nuorisotyöntekijöiden täytyy saada nuori motivoitumaan toimintaan, jotta tämä ohjautuisi palveluiden pariin. Kyselyyn vastanneista etsivistä työntekijöistä 85 % on sitä mieltä, että nuorten motivointi on erittäin merkityksellinen menetelmä etsivässä työssä. Etsivät kokevat, että motivoinnissa käytetään pitkälti samoja keinoja kuin luottamuksen rakentamisessa. Jos nuoren ja työntekijän välillä vallitsee luottamus, työntekijän on mahdollista päästä syvemmälle nuoren tilanteeseen ja oppia huomaamaan, mitkä motivointikeinot toimivat kenenkin nuoren kanssa parhaiten. Niin kuin luottamuksen rakentamiseen myös motivointiin on varattava paljon aikaa. Etsivien työntekijöiden tulee lisäksi ottaa prosessissa huomioon nuoren valmius vastaanottaa motivointia ja miettiä, millaisiin vaiheisiin nuoren ohjaaminen sekä motivointi tulisi jakaa, jotta se sopisi parhaiten kyseisen nuoren elämänvaiheeseen ja tilanteeseen.

”Ajan kanssa motivoidaan pikku hiljaa. Ei liian äkkiä, koska sitten tullaan myöskin alas rytinällä. Niinku ihminen ei ole vielä valmis tai kypsä siihen mitä nyt sil hetkellä minne häntä yritetään ohjata.” mies 43 v.

”Ja tulkaat tän yhteiskunnan odotuksia esimerkiksi suhteessa koulutukseen, elämänrakentamiseen, uraan, muuhun tämmöseen. Niin sun pitäis pystyä jollakin tavalla tulkaamaan ne sillä tavalla, että niistä ei muodostu, niinku nyt näyttäis, et aika isolle osalle ihmisistä muodostuu, niin iso kakku, että ne jo sen takia kavahtaa sitä, että toi on suuri kokonaisuus, mä en saa mistään kulmasta sitä otetta, vaan musta tuntuu, et mun täytyy ottaa kauheen iso paketti kannettavaks.” mies 50 v.

Etsivien työntekijöiden mielestä yksi hyväksi osoittautunut keino motivoida nuorta on toiminta, jossa työntekijä saa nuoren itse oivaltamaan oman tilanteensa. Nuori voi esimerkiksi onnistumisen kokemuksen kautta saada kimmokkeen toimia ja löytää tahoton tilan muuttaa omaa elämäänsä. Joskus jopa epäonnistumisen kokemus voi olla nuorelle opettavainen. Silloin kun nuori saa halun kantaa itse vastuuta itsestään, etsivä työntekijä voi väistyä taaemmaksi, mikä on koko etsivän nuorisotyön tarkoitus.

”Ja sit nuori niinku oivaltaa, että, ai vitsit, pitää ottaa nyt niinku ite, et kukaan ei tee minun puolesta, että minun pitää nyten itse oivaltaa. Että annat periaatteessa itse oivaltaa niin se on semmonen hyvä motivaattori.” nainen 27 v.

No motivointi oikeestaan tulee sen kautta, että jos niinku yrittää päästä, yrittää niinku avata nuorelle hänen omaa tilannettaan, tietysti hänen ittensä antamien tietojen kautta, niinku tavallaan kertoa miltä miusta kuulostaa sun tilanne nyt ja miks se on mahdollisesti hankala sun tilanne, että yrittää niinku tavallaan hahmottaa se nuori tajuamaan se oma tilanne ja sen kautta motivoitumaan sitten niinku pääsemään eteenpäin.” mies 45 v.

”Jos esimerkiksi pitää lähestyä jotain viranomaista tai jotakin. Mulle saattaa tulla, joskus mä teen sen tahaltenikin, mä soitan sinne, sit se sanoo, et anna tänne se puhelin mä soitan ite sinne. Ja sillohan on niinku kysymys siitä, että sen työntekijän sen ihmisen joka siinä on ni hänen roolinsa himmenee niinku pitääki, ja se oma nousee niinku siihen valokeilaan, missä sen pitikin olla alun perin.” mies. 50 v.

Joskus etsivät nuorisotyöntekijät kokevat nuorten motivoinnin erityisen haastavaksi, sillä etsivässä työssä näyttäytyy asiakkaina nuoria, jotka ovat täysin välinpitämättömiä omasta elämästään. Välinpitämättömyys voi tarkoittaa sitä, että nuorilla ei ole ollenkaan kiinnostusta tehdä töitä oman elämänsä eteen tai nuorilla ei ole elämässään mitään mikä kannattelisi. Nuoren välinpitämättömyys omasta elämästään ei välttämättä ole nuoren oma vika, vaan yleensä kyseiseen käytökseen voivat vaikuttaa esimerkiksi nuoren kotiolot tai muut ympäristötekijät.

”No sanotaan varmaan, et yhdeksänkymmentä prosenttia tästä asiakaskunnasta on etsivän työn asiakkaana, tai heistä on ilmotettu, vaikei ois ikinä asiakkuuteen saakka päätynekkää, niin sen takia, että ovat käytännössä niinku eläneet siihen pisteeseen asti sellasta keskeyttäjän elämää. Eli ei oo niinku motivoituttu eikä niinku jaksettu kantaa vastuuta elikkä semmonen välinpitämättömyys ja sellanen häilääminen. Se ei tarkoita, että bailataan ja pidetään hauskaa vaan, ettei yksinkertaisesti niinku ponnisteta sen oman elämän eteen.” mies 45 v.

”Semmonen tavallaan välinpitämättömyys omasta elämästä. Ja se ei välttämättä oo nuoren oma vika ollenkaan vaan johtuu ympäröivistä tekijöistä tai jostain mitä on sattunu sitte aiemmin. Mut se on aina semmosta aika sykehdyttävää, että jos tommonen kertoo, että ei mua kiinnosta mikään, et ei oikeastaan oo mitään tässä elämässä mikä pitäis tässä, tai ei oo niinku mitään.” nainen 29 v.

Huhtajärvi toteaa myös motivointityön olevan haasteellisimpia ja eniten ammattitaitoa vaativia työmenetelmiä. Motivointiprosessissa tärkeää on nuoren muutoshalun herättäminen, itsetunnon tukeminen ja rohkaiseminen toimintaan. Huhtajärven mukaan konkreettisten muutosesteiden poistaminen yhdessä nuoren kanssa saa usein aikaan juuri nuoren omien voimavarojen löytymisen ja käyttöönoton. (Huhtajärvi 2007, 449.) Myös Kaartinen-Koutaniemen mukaan motivointi on erityisen keskeisessä asemassa nuorisolain mukaisessa etsivässä työssä, jonka tavoite on periaatteessa saada nuori valamaan itselleen unelmia. Motivoinnin menetelmät eivät ole monimutkaisia, vaan ne nojaavat kuuntelemaan vuorovaikutukseen. Etsivät työntekijät auttavat nuoria selvittämään käytännön mahdollisuuksia ja edellytyksiä toiveiden toteuttamiseen. Motivointi jatkuu niin pitkään kuin asiakkuuskin, ja se voi perustua yksinkertaisesti siihen, että nuorille annetaan pienistä asioista hyvä palaute. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 79–80.)

5.2.4 Nuorten elämänhallinnan tukeminen

Kaikille etsivän työn asiakkaina oleville nuorille johonkin palveluun ohjautuminen ei välttämättä ole ensimmäinen etappi, vaan etsivien työntekijöiden tehtävänä on ensimmäiseksi alkaa tukea nuoren elämänhallintaa. 75 % etsivistä, jotka vastasivat kyselyyn, kokevat, että nuorten elämänhallinnan tukeminen on erittäin merkityksellinen menetelmä heidän tekemässään työssä. Etsivien mukaan keinot tukea nuorten elämänhallintaa ovat hyvin konkreettisia ja niissä korostuu yleensä toiminnallisuus. Etsivät nuorisotyöntekijä pyrkivät yhdessä nuoren kanssa saamaan nuoren arjen peruspuitteet kuntoon, joihin lukeutuvat esimerkiksi asunto, toimeentulo, terveys, unirytmä ja laskujen maksaminen. Etsivät ovat vieneet myös nuorta aamuisin kouluun, mikäli nuoren tilanne on sitä vaatinut. Yhtenä elämänhallinnan tukemisen keinona nähdään myös, se että nuorta tuetaan ja kannustetaan sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa.

”Ja pyritään tapaamaan ihmisten ilmoilla, ei niinku netissä tai puhelimessa, tullaan ihmisten ilmoille. Saatetaan käydä jossain tapahtumassa, teatterissa tai muuta vastaavaa, mis on muita ihmisiä, ni onhan se semmosta ni arjenhallintaa sekin osaltansa. Kuin myös se, että hirmu monilla on tänä päivänä sosiaalisten tilanteiden pelkoja, ni sitten mennään yhdessä sosiaalsiin tilanteisiin, ja sitten huomataan, että no ei tässä kauheesti pelättävää ollukkaa. Mut et se kynnyksen ylittäminen on aina se et jos siin on joku toveri vierellä ni se on helpompaa.” nainen 29 v.

Kaartinen-Koutaniemi toteaa, että etsivän nuorisotyön tavoitteena on vähintään nuoren elämänhallinnan kohentuminen siihen tilaan, että nuoren elämäntilanteeseen liittyviä riskejä voidaan pienentää. Torjutut tunteet ja silmien sulkeminen vaikeiden asioiden edessä yhdistää monia etsivän työn asiakkaina olevia nuoria. Nuorilla on puutteita arjen hallinnassa ja nuoret ovat kykenemättömiä suunnittelemaan omaa elämäänsä ja toteuttamaan suunnitelmia. Nuorille ei ole olemassa eilistä, eikä huomina ole vielä saatavilla, mikä on suuri este tulevaisuuden polkujen rakentamisessa. Etsivän työn puitteissa nuori saa mahdollisuuden saavuttaa lisää välineitä sosiaalisuuteen ja elämänhallintataitoihin, jolloin nuoren edellytykset toimia lisääntyvät. Kun nuori saa motivoivaa palautetta siitä, miten taitojaan käyttää, nuoren kokemus selviytymisestä vahvistuu. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 81, 95–96; Oman kokoinen elämä 2010, 5.)

5.2.5 Viranomaisyhteistyön hyödyntäminen nuorten tukemisessa

Nuorten ohjaaminen palveluiden pariin vaatii etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä viranomaisyhteistyötä. Kyselyyn vastanneista etsivistä nuorisotyöntekijöistä 75 %:n mielestä viranomaisyhteistyön hyödyntäminen nuorten tukemisessa on erittäin merkityksellistä. Osalle etsiville heidän tekemänsä työ koostuu jopa enemmän koordinoituvuudesta eri viranomaistahojen kanssa kuin nuorten palveluohjauksesta. Etsivät nuorisotyöntekijät ovat kuitenkin yksimielisesti sitä mieltä, että heidän omilla toimipaikkakunnilla yhteistyö eri viranomaisten kanssa sujuu hyvin. Pienillä paikkakunnilla viranomaisyhteistyö koetaan erityisen helpoksi, kaikkien eri toimijoiden sijaitessa fyysisesti lähes vieretysten. Melkein kaikkien etsivien viranomaisyhteistyö pitää sisällään jatkuvaa tiedottamista omasta työstään muille toimijoille. Osalle etsivistä työntekijöistä koulumaailma näyttäytyy yhtenä viranomaistahona, jonka kanssa yhteistyö on saumatonta.

”Se (yhteistyö) sujuu hyvin kun ei lähe kyselemään tai näyristelemään vaan menee sillä asenteella, että kertoo, että tää etsivän työn palikka on tällanen palikka ja teidän kuuluu toimia tähän suhteeseen näin... Mutta tietysti paljon neuvotteluja ja paljon semmosta tota monialaista yhteistyötä täs kaupungis tehään, et eri toimijoita on paljo saman pöydän ääressä.” mies 45 v.

”Sit tietys koulumaailman kans, siis jos puhutaan peruskoulusta, niin meil on ikähaarukka 13–29, joillakin 15, joillakin 16. Mut me haluttiin säilyttää se 13, että voi yläasteella toimia. Ja sit peruskoulujen kanssa se yhteistyö on toiminu tosi hyvin.. Niin jotkut kokee peruskoulun sisäänpäin lämpiäväksi ja pelottavaksi paikaksi mennä, siis ulkopuoliset toimijat, et sinne ei pääse. Mut en mä oo koskaa.” 43 v.

Aina yhteistyö etsivien ja eri viranomaistahojen kanssa ei kuitenkaan ole helppoa ja sujuvaa. Osa etsivistä työntekijöistä on sitä mieltä, että yhteistyön sujuminen on riippuvainen siitä, mikä viranomaistaho on milloinkin kyseessä. Joskus toimivan yhteistyön aikaansaanti voi viedä jopa paljon aikaa. Etsivät työntekijät ovat muun muassa kohdanneet tilanteita, joissa on ollut haastavaa saada viranomaistahot ymmärtämään tuen tarpeessa olevan nuoren tilanne.

”Työkkäri otti sen oman aikansa ehkä, mut on ihan totta, että jos ei meistä ole hyötyä niille ni ei niillä ole sillon mittään intressejä ilmoittaakkaa meille sillä tavalla.”

nainen 26 v.

”Ja sit sen näki myös, et ilmoituksia ei tullu sillee, vaikka se nyt on se laki siel, et pitää ja näin, mutta se oli aika nihkeetä alussa.” mies 43 v.

”Et sehän on järjestelmien ongelma, et järjestelmät uskoo järjestelmiin ja niissä on olemassa ihmisiä, jotka on järjestelmäuskovaisia. Ja sit nää ihmiset, jotka on etsivän työn pääkohteena on ajautunu siitä järjestelmästä niin kauas, että heille ei se puhe, se on jotenkin käsittämätöntä mongerrusta.” mies 50 v.

Vaikka etsivässä nuorisotyössä työntekijän ja nuoren kohtaaminen perustuu ennen kaikkea keskinäiseen kunnioitukseen ja luottamukseen, työ perustuu nykyään yhä enemmän näiden kahden ympärillä oleviin verkostoihin, joiden voimavarat otetaan käyttöön (Oman kokoinen elämä 2010, 3). Kaartinen-Koutaniemen mukaan järjestelmällinen ja monialainen yhteistyö verkostoissa takaa tiedonkulun sujuvuuden molempiin suuntiin. Moni yksittäinen viranomainen jättäytyy muussa tapauksessa vaitiolon taakse suhteessa etsivään työhön. Monialainen yhteistyö antaa työntekijöille parhaimmillaan myös kokemuksen siitä, että hän pystyy osaltaan vaikuttamaan asioihin. Usein työntekijä voi kuitenkin törmätä ristiriitoihin viranomaispuolella. Muun palveluverkoston asenteet voivat esimerkiksi olla ongelmallisesti ristiriidassa etsivän ammatillisen arvopohjan kanssa. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 101.)

5.2.6 Nuorten kohtaamisen merkitys ajanviettopaikoissa ja netissä

Etsivät nuorisotyöntekijät eivät yksimielisesti koe, että millään kyselyssä mainitulla menetelmällä olisi vähän tai ei ollenkaan merkitystä. Eniten hajontaa esiintyy kuitenkin etsivien mielipiteissä nuorten kohtaamisesta nuorten ajanviettopaikoissa ja nuorten kanssa chattailemisesta Internetin sosiaalisissa kanavissa. Etsivistä nuorisotyöntekijöistä 50 % on sitä mieltä, että nuorten kohtaamisella ajanviettopaikoissa on paljon merkitystä, kun taas 40 %:n mielestä sillä on vähän merkitystä. Etsivistä 5 %:n työnkuvaan ei kuulu lainkaan nuorten kohtaaminen heidän ajanviettopaikoissaan.

Kyselyssä ilmeni, että Internetin sosiaalisia kanavia käyttää nuorten tavoittamiskeinona 90 % etsivistä nuorisotyöntekijöistä. Eniten sosiaalisista kanavista käytetään Facebookia (90 %). Etsivistä nuorisotyöntekijöistä puolet (50 %) on sitä mieltä, että nuorten kanssa chattailulla Internetin sosiaalisissa kanavissa on paljon merkitystä heidän tekemässään työssään. Samaan aikaan kuitenkin 25 % etsivistä kokee, että chattailulla on vähän merkitystä. 5 %:n työnkuvaan ei kuulu lainkaan netissä chattailu nuorten kanssa.

Ne etsivät nuorisotyöntekijät, jotka kohtaavat nuoria näiden ajanviettopaikoissa perustelevat toimintaansa sillä, että siten he tietävät, missä nykyajan nuoret liikkuvat ja, mitä näiden nuorten elämä pitää sisällään. Nuorten ajanviettopaikoissa liikkuminen antaa etsiville myös mahdollisuuden tiedottaa omasta työstään ja tehdä omia kasvoja tutuiksi nuorille. Paikkoja, joissa etsivät erityisesti kohtaavat nuoria ovat paikalliset nuorisotilat tai muut julkiset paikat, kuten rautatieasemat.

”Niin tota kyl se on iha omasta mielestä ihan työn perusedellytys, että tietää missä nuoret liikkuu. Ja liikkua myös ite siellä.” nainen 29 v.

”Ja jolloinka heilleki jää meidän kasvot mieleen sitten ajatellen vaikka niitä tulevia opintoja tai tulevaa elämää, et vähän tietäis mihin voi soittaa ja mistä voi kysyä jos on jotain. Paha on tätä työtä tehdä jos ei nuoret yhtään sun naamaa tunne tai tiedä.” nainen 27 v.

Ne etsivät nuorisotyöntekijät, jotka käyttävät Internetiä hyödykseen nuorten kanssa kommunikoinnissa kokevat, että nettityö kuuluu nykyaikaan, ja esimerkiksi Facebookin kautta etsivien on helppo ottaa yhteys nuoriin. Facebookin avulla on jopa löydetty kadonnut henkilö, jota ei ole tavoitettu mitään muuta kautta. Etsivät näkevät Facebookin myös matalankynnyksen paikkana nuorille, koska siellä nuorten on mahdollista kysyä etsiviltä hyvin helposti mieltään vaivaavista asioista.

*”Että sitten tota noin monet nuoret ottaaki yhteyttä sillai, et huomaa, et ai se on onli-
ne-tilassam, että pistänpä keskustelun, että mitä kuuluu. Ja siihen vastaa, et no mulle
kuuluu hyvää, mut kerrotko mitä sulle kuuluu. Ja sitte tulee jotaki. Mut se on sellanen
matalan kynnyksen paikka. Missä voi kysellä tosi askarruttavia kysymyksiä helposti
tai sitte vaan kertoo mitä mulle kuuluu ku tietää, et toinen kuuntelee tai lukee.”*

nainen 29 v.

*”Mutta netti ja siinä työskentelyhän on tänä päivänä, sehän on ’must’. Jos sen kieltäis
ni siis eläis taas jossain dinosaurusten ajassa.” mies 50 v.*

Kyselyyn vastanneiden etsivien eriäviin mielipiteisiin nuorten ajanviettopaikoissa kohtaamisesta voi vaikuttaa se, että tällä hetkellä katutyön järjestämistä ei koeta kaikilla paikkakunnilla enää niin tärkeäksi kuin aiemmin. Osa etsivistä kokee, että nuorten kohtaaminen heidän ajanviettopaikoissaan on nykyään hankalaa, sillä nuoret eivät enää oleile yhtä näkyvillä kuin ennen. Etsivät eivät myöskään halua häiritä nuoria heidän vapaa-ajallaan, eivätkä näe ajanviettopaikkoja sellaisina paikkoina, joissa voi keskustella henkilökohtaisista asioista.

*”Tietysti tällä hetkellä on semmonen ihan vissiin valtakunnallinen trendi, että ei ihan
nuoret oo missään, että vaikka on joku tämmönen juhlapäivä, ni ne ei missään toreilla
parveile ku ne on jossain kotipippaloissa tai jossain niin kaukana, että ei pysty tavoit-
taa.” nainen 29 v.*

*”No ei haluta tunkeutua ja välttämättä ei niinko jos vaikka täällä ne pyörii tuolla ap-
silla ni ei nyt välttämättä halua, että siin koko ajan on joku kuunteleva korva.” nainen
26 v.*

*”Se kohderyhmä, jota tällä etsivällä työllä pyritään tavoittelemaan, ni ei löydy sieltä,
koska tota nuori on viettämässä siellä vapaa-aikaa, ni ei hän ole siellä sitten kerto-
massa omasta elämäntilanteestaan. Eli sen pitää niinku tulla esiin jonku muun tahon
tai hänen ittensä huolestumisen kautta. Ja jos aatellaan nuorisotaloja, ostoskeskuksia,
niin tota ei se ole oikea paikka ruveta keskustelemaan muitten kuullen, tietysti se kon-
takti vois syntyä siellä.” mies 45 v.*

Kyselyyn vastanneiden etsivien mielipiteet nuorten kanssa chattailusta saattavat sen takia olla eriäviä, koska netin hyödyntäminen on työtapa, jota käyttävät todennäköisesti sellaiset henkilöt, joille nettimaailmassa kommunikoiminen tuntuu luontevalta. Osa etsivistä kokee myös, että työnteko ei voi perustua niin suuresti netin kautta juttelemiseen, vaan keskustelu on nopeasti vaihdettava kanssakäymiseen kasvotusten. Internetissä toimiminen voidaan kokea aikaa vievänä ja erityistä työpanostusta vaativana.

”Toisten persoonallinen työtapa sopii nettiin hirveen hyvin. Mä taas toisaalta oon sellanen ihminen, et jos mä aattelen, et mä käytän nettiä tai mitä tahansa välinettä ni se on mulle väline. Mä haluan mahdollisimman nopeasti henkilökohtaiseen kanssakäymiseen, samalle neliölle sen ihmisen kanssa. Ni, koska se on mun vahvuusalue.” mies 50 v.

”On tärkeätä, että nuorisotyö on siellä, mut tärkeätä on, ettei olla liikaa, koska sit se johtaa just siihen, että kaikki sosiaalinen elämä on netissä. Ja ois hyvä tukee just sitä muuta. Ja, että kohdataan ihmisiä ihan livenä.” nainen 29 v.

”Facebook on kyllä, mutta ei oo kontakteja nuoriin sitä kautta, et ei oo. Se käytännössä vaatis melkeen yhen työntekijän pelkästään tekemään sitä.” mies 45 v.

Juvosen mukaan perinteisessä etsivässä työssä, työntekijöiden tulee aktiivisesti tehdä itsensä tunnetuksi nuorille, näyttäytyä ja olla tavoitettavissa paikoissa, joissa nuoret kokoontuvat ja viettävät aikaansa (Juvonen 2010, 71). Muutokset elinympäristössä, väestössä, palveluverkostossa, lainsäädännössä ja teknologisen ympäristön kehittyminen synnyttävät kuitenkin myös jatkuvaa tarvetta virittää etsivää työtä uudella tavalla. Uusien toimintatapojen avulla voidaan saavuttaa ne nuoret, joita ei välttämättä tavoiteta vaikkapa katutyössä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 55, 60.) Verkkotyö on seurausta etsivän työn toimintaympäristön muuttumista. Nettityö on toistaiseksi kuitenkin vielä varsin suunnittelematonta ja jäsentymätöntä kyseisen työmuodon uutuudesta johtuen. (Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus 2012, 1-2, 17–18.) Kaartinen-Kohtaniemen mukaan työntekijä ei välttämättä aina edes tiedä kaikkia verkkotyön mahdollisuuksia ja rajoja. Verkkonuorisotyön olennaisin ero muuhun etsivään työhön on, että sitä tehdään yksinomaan kirjoittamalla, mikä rajaa jyrkästi kontaktissa toimi-

misen tapaa ja mahdollisuuksia. Työympäristönä verkko ei ole kuitenkaan toisenlainen ympäristö työntekijän persoonan suhteen. (Kaartinen-Kohtaniemi 2012, 89–90.)

5.3 Etsivän työntekijän osaamisvaatimukset ja ominaisuudet

Kyselyn perusteella merkittävimpiä etsivän osaamisalueita tai ominaisuuksia ovat kyky ottaa kontakti nuoreen, kyky rakentaa luottamus, vuorovaikutusosaaminen ja etsivän persoona. Etsivistä mielestä myös verkosto-osaamisella ja tietämyksellä julkisen sektorin palvelujärjestelmästä on erittäin suuri merkitys heidän tekemässään työssä

TAULUKKO 4. Etsivän osaamisvaatimukset ja ominaisuudet

Ominaisuus, jolla on erittäin suuri merkitys	%
kyky ottaa kontakti	85
kyky rakentaa luottamus	80
vuorovaikutusosaaminen	80
etsivän persoona	80
verkosto-osaaminen	65
tietämys julkisen sektorin palvelujärjestelmästä	65

Kyselyyn vastanneista etsivistä työntekijöistä 80 % on sitä mieltä, että persoonalla on erittäin suuri merkitys etsivässä työssä. Etsivä nuorisotyö, niin kuin myös mikä tahansa nuorisotyön muoto, on luonteelta sellaista, jota tehdään pitkälti omalla persoonalla. Etsivän työntekijän täytyy olla luonteeltaan sosiaalinen ja valmis heittäytymään uusiin tilanteisiin sekä toimimaan entuudestaan tuntemattomien ihmisten kanssa. Etsivä ei saa pelätä sosiaalisia tilanteita tai olla vaikeasti lähestyttävä. Etsivän täytyy olla myös valmis kohtaamaan hyvin rankoista taustoista olevia nuoria ja tekemään töitä tällaisten nuorten kanssa. Yleensä kaikenlaista nuorisotyötä ajautuu tekemään tietynlaiset persoonat.

”Ja sit ei saa olla kauheen herkkä työssään, koska sitten ei jaksata tässä työssä, koska joutuu ehkä kohtaamaan sit sellasia asioita, jotka ei oo kauheen kivoja eli hyvin monenlaisella taustalla, ja sit jos pääsee niin pitkälle, et on sellasia asioita, joita suurin osa suomalaisista ei halua kuulla, siel on niin isoja asioita... Kyllähän se, et jos hätäkähtää siitä mitä nuori kertoo niin sillohan se nuori aistii helposti sen, että tuo rupes nyt pelkäämään tai se säikähti.” mies 45 v.

”Ja tota mä luulen, että nuorisotyöhön hakeutuu ylipäättänsä tietynlaiset henkilöt, joilla on jo valmiiks olemassa semmosia persoonan hiukkasia mitä tarvitaan siinä, että niinku jaksaa siinä.” nainen 29 v.

Myös Soanjärvi (2011, 134) on todennut nuorisotyöntekijän persoonalla olevan keskeinen merkitys työssä. Oma persoona on nuorisotyöntekijän tärkein työväline, joka tuo työhön mukaan työntekijän minuuden ja tunteet. Samoin Kaartinen-Koutaniemen (2012, 39) mukaan persoona tulee ensin ja menetelmät vasta sitten. Suhde, joka syntyy kontaktissa asiakkaaseen, on aina henkilökohtainen. Käytännön työn tekeminen on lähtökohtaisesti persoonakysymys. Etsivän työntekijän täytyy olla ulospäin suuntautunut ja uskaltauduttava asettautumaan esille sekä juttelemaan ihmisten kanssa. Ujon ja aran työntekijän on erittäin vaikea saada kontaktia aikaan.

50 % kyselyn etsivistä työntekijöistä on sitä mieltä, että taidolla sietää epävarmuutta on erittäin suuri tai suuri merkitys etsivässä työssä. Etsivät kokevat epävarmuuden sietokyvyn olevan osa työntekijän persoonaa. Työkokemuksen kasvaessa kuitenkin myös itsevarmuus karttuu. Etsivässä työssä on siedettävä epävarmuutta, koska työnkuvaan ei kuulu toistuvia rutiineja. Etsivän on vaikea arvata ennalta työpäivän kulkua aikataulujen muuttumisen vuoksi. Etsivässä työssä tapaamiset nuorten kanssa saattavat monesti peruuntua, ja työntekijän täytyy sietää nuorten ailahtelevuus. Välillä nuoren edistyminen voi yllättäen pysähtyä, ja työssä täytyy palata takaisin alkupisteeseen. Joskus etsivät työntekijät joutuvat kohtaamaan myös asiakkaidensa kuolematapauksia.

”Niin ja sitten kun tämä on tämmöstä hyvinkin tämmöstä joustavaa, että jos on hirmu pedantti ihminen, että pittää kaikki olla tietyssä järjestyksessä ja työaika alkaa kello 8 ja loppuu kello 16, kaikki on kalenterissa ja merkitty ja no en mää tiä. Monesti tullee niitä, että no tämäkin peruuntuu nyt.” nainen 26 v.

”Ja jotenkin myös semmosta epävarmuutta siinä, että sovitut asiat ei aina välttämättä toteudu ja joskus tulee semmonen fiilis, että jonkun nuoren kanssa on tosi pitkälle päästy ja nyt se in vakavissaan tän jutun suhteen ja sitte kuluu pari viikkoa ja sitte huomataan, että aijaa ei oo käyty koulussa ja onkin menny ihan toiseen suuntaan koko meininki. Ja sitten varmaan kun monet nuoret on iteki eksyksissä sen oman elämänsä suhteen ja sit se tekee sellaista aaltoliikettä ni etsivä nuorisotyö yrittää pysyä sitten siinä mukana.” nainen 29 v.

Myös Kaartinen-Koutaniemen (2012, 36, 39) mukaan etsivässä nuorisotyössä monet asiakkaat koettelevat työntekijää rajustikin, mikä työntekijän täytyy kyetä ottamaan vastaan ja kestää. Etsivän työntekijän täytyy viihtyä työssään, joka muuttuu jatkuvasti. Etsivä työ on luoteeltaan hyvin liikkuvaa ja itsenäistä. Työn ammatillisuuden edellytyksenä on, että etsivän työntekijän itsetunto on kohdallaan, koska työntekijää torjutaan, testataan ja hylätään päivä toisensa jälkeen.

Osa etsivistä nuorisotyöntekijöistä tekee kotikäyntejä asiakkaidensa luo. Tällöin etsivät saattavat kokea epävarmuutta, joskus jopa turvattomuutta, ollessaan nuoren omalla reviiirillä.

”Paikkakuntia mainitsematta, mutta eräällä Pohjois-Savon paikkakunnalla etsivät jos oikein ymmärsin käyvät kaikkien kotona. Me ollaan kuiteski, et se on viimeinen linnotus sille nuorelle niinku, et se on tavallaan se sen oma ja me vielä ängetään sinne keskää oven väliin... Olen siis käynyt niissä tapauksissa nuoren kotona kun se on linnouttautunu sinne, et ku se ei liiku ulkona tai missään ni sitte. Mut kyl niinku aika varovaisia ollaan. Kyl mä niissä tilanteissa missä on sitten menny kotiin ni olen kokenu oloni hieman epävarmaksi.” mies 43 v.

”Minä oon ainakin joskus pelännykki jonkun kotona...” nainen 26 v.

”Mut oon esimerkiks menny jonkun ihmisen ovelle ihan vaan tällasessa viestintätarkoituksessa tai tällasessa ni siel on ollu nuori ihminen, joka on, nuori mies, on ollu puukon kanssa vastassa. Se oli hänen lähestymistapansa siihen, että soitettiin ovikelloa yhen kerran ja sitte vähän aikaa muutama minuutti ooteltiin, soitettiin toisen kerran. On paljon sellasia nuoria, jotka kattoo postiluukusta ulos, omasta asunnosta, ja miettii, et uskaltaisinko mennä käytävään.” mies 50 v.

Sen lisäksi, että etsivässä nuorisotyössä työtehtävät ja asiakaskunta vaativat epävarmuuden sietokykyä, etsivät työntekijät kokevat, että koko etsivä työ ammattina on hyvin epävarmaa. Etsivää työtä ei ole määritelty tarkasti. Sen vuoksi etsivät työntekijät joutuvat usein pohtimaan sitä, että tekevätkö he työtä oikein tai vievätkö he työtään oikeaan suuntaan. Etsivässä nuorisotyössä epävarmuutta aiheuttaa myös työn projektiluontoisuus ja sen jatkumisen riippuvaisuus valtion rahoituksesta.

”Et ku ei oo sitä semmosta tiettyä niinku yhtä isoa niinku suuntaa antavaa linjaa ni sitten se tuo epävarmuutta välillä. Vienkö mä niinku ollenkaan oikeaan suuntaan tätä juttua, yritänkö siis. Ja sit tietysti se mikä on ihan hanurista on se, että tää on niinku sellasta, että lyhytaikaisesti rahoitetaan joku pieni pätkä, että jotta saataisiin semmosia hyviä ja toimiva tuloksia, että tätä voitais ihan sillai niinku oikeesti viedä eteenpäin, ni sitten ei semmoset niinku vuoden pestit lämmitä.” nainen 27 v.

”Sillon ku tulee töihin ja sitten ku lähtee töistä ni sillä välillä. Pelkkää epävarmuuttahan se on.” mies 45 v.

”Tää jos niinku mieltii, että hakee turvallista työsuhdetta, että nyt olen eläkeikään asti töissä tässä niin koko tää rahoituspohja tässä. Nii, et ei tästä voi olla varma, että onko ens vuonna, rahoitetaan. Et jos valtiiovallan laiva kääntyy toiseen suuntaan, et pääte-täänki, et etsivää työtä ei rahoiteta ainakaan siinä määrin mitä on rahoitettu. Ja sitte aika monelta loppuu työt.” mies 43 v.

Kyselyyn vastanneista etsivistä nuorisotyöntekijöistä 70 % on sitä mieltä, että kielitaidolla on etsivässä työssä vain vähän merkitystä. Kielitaidolla ei nähdä olevan merkitystä, koska etsivillä ei ole ollut asiakkanaan maahanmuuttajia. Ne maahanmuuttajataustaiset, joita etsivillä on ollut asiakkanaan, ovat osanneet puhua suomea. Eli suurin osa etsivän asiakaskunnasta on Itä-Suomessa ollut suomenkielisiä. Vaikka etsivä osaisikin puhua vierasta kieltä asiakkaan kanssa, etsivien mukaan siitä ei olisi hyötyä, mikäli samaa kieltä ei osattaisi palvelussa, johon asiakasta ohjataan.

”Venäjä ois tietyst kova sana, mutta sit hommahan on se, et ei siit venäjän osaamisesta oo mitään hyötyä, jos ei siel paikas mihin ohjataan osata venäjää. Tosiasiahan se on, että Suomessa puhutaan suomee, ja palvelua saa suomeks ja ruotsiks, tääl ei kyl saa ruotsiks. Kyllä sillä vähän on merkitystä, mutta ei kuitenkaan ku suurin osa asiakkaista on suomenkielisiä.” mies 45v.

”Avoin luonne ja avoin mieli on ehkä tärkeempi ku se kielitaito ja ei tarvii olla mikään yli-ihminen vaan kaikkee ei vaan osaa.” nainen 29 v.

Kyselyn etsivillä nuorisotyöntekijöillä ei ole yhtenäistä mielipidettä siitä onko etsivän koulutustaustalla merkitystä. 55 % etsivistä on sitä mieltä, että koulutustaustalla on suuri merkitys, 30 %:n mielestä sillä on pieni merkitys ja 10 % ei osaa sanoa mielipidettään ollenkaan. Etsivien mielestä koulutuksen kautta työntekijä saa hyvät perustiedot ja valmiudet, joiden avulla etsivä pystyy tekemään työtä ja rakentamaan omaa ammattirooliaan. Koulutustaustalla voidaan nähdä kuitenkin olevan vähän merkitystä sen takia, että etsivät kokevat tekevänsä työtä enemmän persoonallaan. Vaikka etsivä voi päntätä oppikirjasta esimerkiksi lainsäädännöllisiä asioita, etsivä ei voi kuitenkaan aloittaa keskustelua nuoren kanssa vuorovaikutuskirja kädessään.

”Mutta sekin, että on tavallaan saannu niitä työkaluja miten rakentaa ammattiroolia, jonka taakse voi sit taas aina tarvittaessa mennä, jonka takana pitää tietyllä tavalla olla, vaikka persoonalla tekee töitä.” nainen 29 v.

”Kyl semmonen peruskoulutus on kaikkien hyvä omata. Semmonen niinku esimerkiks just, että on kaikki lait hanskassa ja tämmöset perusasiat ja minkä takia siellä kunnassa järjestetään, mikä on se ydin siinä, et se ei vaan semmosta projektityötä projektityön kivuuden takia vaan, et siinä on se tavoite ja niinku se on selkeesti esillä ja siihen on selkeät suunnitelmat miten siihen tavoitteeseen pyritään.” nainen 27 v.

”Mut sit just tämmöstä työtä mitä tehään persoonalla niin miten tähän voi kouluttautua? Tai oikeastaan niin nuorisotyöhönkään, ihmisen kohtaamista. Sä joko oot siinä hyvä tai sitten ei. Ei sitä koulun kirjasta voi oppia.” mies 43 v.

Kaartinen-Koutaniemen (2012, 37–38) on samaa mieltä osan etsivistä kanssa. Koulutus antaa Kaartinen-Koutaniemen mukaan juuret etsivälle työlle. Se, miten kukin työtään tekee, on kiinni kokemuksesta ja luonteesta. Keskustelu valmennuksesta ja koulutuksesta on kuitenkin noussut hyvin ajankohtaiseksi etsivien määrän lisääntyessä. Etsivän nuorisotyön jatkuvasti kehittyessä ja muuttuessa, etsiville on olennaista hankkia itselleen riittävää ja omaan työhön sopivaa jatko- ja täydennyskoulutusta.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden mielipiteet jakautuivat hieman myös auktoriteettina toimimisesta. 30 %:n mielestä auktoriteettina toimimisella on suuri merkitys, 55 % näyttää kuitenkin olevan sitä mieltä, että auktoriteetilla on vähän merkitystä. Etsivien mielestä etsivä työntekijä ei voi asettua nuoren auktoriteetiksi, koska työ perustuu vapaaehtoisuuteen ja siinä kunnioitetaan nuoren omaa mielipidettä. Etsivät eivät ole viranomaisia, eivät määrää nuorta eivätkä myöskään anna sanktioita. Etsivistä nuorisotyöntekijöistä osa saattaa kuitenkin kokea, että auktoriteettina olona on merkitystä sen takia, että joskus joidenkin nuorten ohjaamisessa tarvitaan jämäkkyyttä ja tiukkuutta, jotta asiat etenevät. Jos etsivä alkaa liian suureksi auktoriteetiksi liian hauraalle nuorelle, nuori kuitenkin todennäköisesti häviää eikä halua enää olla yhteyksissä

”Emme kerro mitä pitää tehdä. Annetaan niitä vaihtoehtoja mitä voi tehdä. Se on se juttu.” nainen 26 v.

”Et ei oo sellanen, joka tietää mitä nyt pitää nuoren elämässä tehdä ja toimia vaan, että jotenkin nuori on oman elämänsä asiantuntija.” nainen 29 v.

”Mutta silloin ku se onnistuu, se mitä se etsivä työntekijä on sen nuoren kanssa yrittänyt, niin etsivä on kuitenkin loppupeleissä ollu nuoren auktoriteetti, joka on siis sillä omalla toiminnallaan saannu sysättyä sen nuoren siihen suuntaan elikkä, mutta ei sellanen auktoriteetti mitä sillä sanalla tarkotetaan.” mies 45 v.

Myös Soanjärven mukaan nuorisotyöntekijät eivät näe itseään kontrolloijina tai kaitsijoina, koska nuorisotyöntekijöille nuoret ovat aktiivisia toimijoita, jotka itse tuovat esille halunsa tehdä ja toimia, tai jos halua ei ole, niin nuorisotyöntekijän tehtävänä on herättää halu ja pyrkiä tukemaan nuorta, jotta hän ottaa oman elämänsä hallintaan. (Soanjärvi 2011, 103–104.)

5.4 Etsivien koulutustarpeet

Kyselystä ilmenee, että etsivistä nuorisotyöntekijöistä 45 % on saanut koulutusta etsivän nuorisotyön tehtäviin. Koulutusta saaneet etsivät nuorisotyöntekijät ovat osallistuneet muun muassa etsivien työntekijöiden päiville ja saaneet nuorisolakikoulutusta sekä ajankohtaiskoulutusta esimerkiksi päihdeistä ja nuorisokulttuureista. Kaikki etsivät nuorisotyöntekijät ovat sitä, mieltä, että etsiville nuorisotyöntekijöille olisi tarpeellista tarjota koulutusta.

Etsivistä nuorisotyöntekijöistä 33 % haluaa erityisesti saada koulutusta liittyen nuorten päihde- ja mielenterveysongelmiin ja näistä ongelmista kärsivien nuorten ohjaamiseen. Etsivien työntekijöiden mielestä yksi syy sille, minkä takia juuri päihde- ja mielenterveysongelmakoulutus olisi tärkeää, on se, että erityisesti päihdemaailma on koko ajan muuttuva ilmiö, ja etsivät haluaisivat pysyä ajan hermoilla tietäen mitä päihdeitä nykyajan nuoret mahdollisesti käyttävät. Koulutuksen myötä etsivät saisivat myös lisävalmiuksia puhua nykyaikana nykyajan nuorille niin, että he oikeasti tietävät mistä puhuvat.

”Minä ainakin just ku siis ku en todellakaan pysy perässä näissä nykyajan mitä kaikkee ne tolskaavat ja sitten kielestä en tajua yhtään mittään. Joku sano, että ei susta kyllä salapoliisia tule ku minä yritän kierrellen kaarrellen kysellä ja koko ajan muna-sin itteni ku en oikeen osannu sitä huumekieltä puhuu.” nainen 26 v.

Etsivän työn asiakkaina näyttäytyy usein nuoria, joilla on mielenterveysongelmia tai päihdeongelmia. Etsivien mukaan koulupudokkailla on usein ”mielialaongelma”, ei välttämättä mielenterveysongelma, joka on vaikuttanut nuoreen pitkään ja jonka seurauksena nuori ei saa asioita aikaiseksi. Tämän jälkeen monet nuoret alkavat lievittää alavireyttään muun muassa päihdeillä, minkä seurauksena nuorilla on sekä mielialaongelmia että päihdeongelmia. Etsivät työntekijät kaipaavat erityisesti konkreettisia välineitä, joilla he voisivat tunnistaa näitä päihde- ja mielenterveysongelmia. Etsivät kuitenkin painottavat sitä, että he tarvitsevat koulutusta nimenomaan nuorisotyöntekijän näkökulmasta, sillä heidän tehtävänä ei ole olla psykologeja tai sairaanhoitajia vaan tunnistaa nuorten ongelmat ja osata sen jälkeen hakea oikeaa ammattiapua nuorille.

”Et niinku tällaset mielialatesteihin, mielialamittareihin, näihin PDI ja mitä näitä nyt onkaan sekä sit tutustuminen näihin sosiaalityön menetelmiin, sosiaaliohjauksen menetelmiin niin ne olis ihan erinomaisen hyvä juttu. Kaikennäköisiin peleihin ja vahvuuskortteihin ja janajuttuihin ja tämmösiin, koska niitten kautta voi sitte päästä avaamaan sitä, et jos nuori ei avaudu ni se voi sitte lähtee. Eli voi toimii vähän sosiaaliohjaajana, voi toimii vähän psykiatrisena sairaanhoitajana. Siis niin vähän, että käyttää menetelmiä, joilla pääsee käsiks siihen, että mistä on kyse, ja sen jälkeen hakee se erikoisapu sille nuorelle.” mies 45 v.

Kyselyyn vastanneista etsivistä työntekijöistä 28 % haluaa koulutusta liittyen lainsäädäntöön tai yhteiskunnan palvelujärjestelmiin. Lainsäädännöstä etsivät toivovat saavansa päivitettyä tietoa esimerkiksi liittyen sosiaalitoimeen, työ- ja elinkeinotoimistoon, puolustusvoimiin ja kriminaalihuoltoon. Etsivät kokevat, että lainsäädännöstä olisi hyvä saada pientä perusasioiden selvittelyä, sillä lakia on mahdollista tulkita niin monin eri tavoin. Etsivien mielestä olisi hyvä saattaa myös muut toimijat tietoisiksi esimerkiksi nuorisolaista.

Pienillä paikkakunnilla etsivät työntekijät kokevat, että verkostot ovat niin pienet, että niihin on helppo kouluttautua itse. Etsivät kuitenkin uskovat hyötyvänsä yhteiskunnan eri palvelujärjestelmien tuntemuksesta. He ovat sitä mieltä, että konkreettiset perustiedot esimerkiksi kelan, sosiaalitoimen, työvoimatoimiston sekä oppilaitosten toiminnasta voisivat olla hyödyllisiä. Kyselyssä ilmenee, että etsivät haluaisivat myös ymmärtää eri viranomaistahojen toimintatapoja. Kaiken tämän lisäksi etsivät kaipaavat työllensä pelisääntöjen yhtenäistämistä, sillä toisissa kunnissa toimitaan hyvin eri tavoin kuin toisissa.

”Käytännön juttuja tai sit et voitais joku yhtenäinen linja tai tällanen ku tunuu, et joka kunnassa on vähän oma. Se on ihmisestä kiinni kuka nyt kunnan puolella sattuu olemaan, et ois yhtenäinen linja.” mies 43 v.

”Että miten saatais tää lainsäädäntö silla viisaasti kaikkien toimijoiden tietouteen? Että ite koen, että osaan sitä lakia ja lakikohtaa lukea ja tulkita, mut välillä sitä toivois ehkä semmosta yhtenäistä vähän niinku tiedotetta, joka ei ois ihan puhtaasti tätä lakitekstiä vaan semmonen yhteinen kaikille etsiville, jotka vois sitte aina mennessään oppilaitoksiin jakaa. Et ihmisille ois niinku samanlainen kuva siitä laista.”
nainen 29 v.

”Sit taas jos miettii muita lainsäädäntöjä, lastensuojelulaki eli kaikki nää, jotka tässä työssä vaikuttaa, nää tietosuojajutut, tämmöset. Ni en mie ainakaan lähe sellasiin koulutuksiin, joissa niistä kerrotaan, koska tieto lisää tuskaa. Eihän niin kukaan yks ihminen pysty hallitsemaan lastensuojelulakia silleen, et se tietää miten tässä asiassa toimitaan tai nuoriolakia tai muuta, se pitää olla se kirja tossa. Jos se työ menee sellaseks, et pitää miettii meneek tää kaikkien lakipykälöitten mukaan tai muuta sit ei pysty tekeen sitä työtä. Parempi jos ei tiedä niistä ni sitte ei tarvii miettii sen kautta sitä, ottaa vaan ne perusasiat selville. Mut ehkä se perusasioiden selvittely vois olla ihan ok.” mies 45 v.

22 % kyselyyn vastanneista etsivistä nuorisotyöntekijöistä kaipaa tietoa muiden paikkakuntien menetelmistä ja keinoista sekä yleistä vertaistoimijuuden vaihtoa. Kaikilla haastatteluiden etsivillä työntekijöillä on olemassa olevia verkostoja muiden etsivien kanssa. Monet etsivät tekevät esimerkiksi yhteistyötä lähikuntien kanssa. He ymmärtävät kuitenkin hyvin minkä takia monet etsivistä työntekijöistä toivoo enemmän vertaistoimijuuden vaihtoa. Etsivää työtä tehdään eri paikkakunnilla eri tavoilla, jolloin etsivät joutuvat miettimään paljon sitä, tekevätkö he työtään oikealla tavalla, ja mitä työssä pitäisi tehdä. Vertaistoimijuuden vaihdolla etsivät voisivat myös jakaa työssään onnistumisia ja epäonnistumisia sekä työssään hyviksi keinoiksi osoittautuneita malleja. Etsivien työntekijöiden mielestä olisi hyvä idea jos heille järjestettäisiin vielä lisää verkostoitumismahdollisuuksia muiden etsivien kanssa, mutta etsivien mielestä ei ole myöskään estettä sille, etteivät he voisi olla myös itseohjautuvia ja järjestää mahdollisuuksia verkostoitumiselle itse.

”Meillä oli itse asiassa aiemmin ku tää alko 2008. (tapaamisia etsivien kanssa) Joo, ja sit meillä oli, et me oltiin ihan yötä ja sitten niinku. Se oli hauskaa. Monesti se niin sanotusti epävirallinen osuus oli paljon antosampi ku ne niin sanotut viralliset luennot tai koulutukset ynnä muut. Aika usein, et sai just vaihtaa ajatuksia ja niitä käytänteitä.” mies 43. v

”Että jos yksin pitää luoda sitä työkuultuuria ja uutta työtä niin ihan varmasti tulee tilanteita milloin on vähän hukassa ja onks tää niinku oikee suunta jos ei oo ketään jolta tavallaan saada sitä semmosta palautetta ja varmuutta, että ollaan oikealla tiellä.” nainen 29 v.

”Mie en nää miksei sitä ois muualla sitä mahdollisuutta. Sehän riippuu vaan itestä eli vaan päättää käyttää työaikaansa siihen, järjestää naapurikuntien etsivien kanssa yhteisiä miittinkejä, yhittää. Pystyy toimimaan vaikka tällasta pienryhmätoimintaa... Ja monesti se ryhmässä toimiminen on sitte mukavampaa. Ja sen ryhmän saa helposti aikaseks sillee, että tuosta kunnasta etsivä ja kaks tyyppiä, tuosta kunnasta etsivä ja kaks tyyppiä ja tuolta etsivä ja kaks tyyppiä. Siinähan on jo aikamoinen ryhmä kasassa. Jollon se tunne siitä, että on yksin tekemässä sitä työtä, sitten katoaa.” mies 45 v.

Havainnoit koulutuksen tarpeellisuudesta ovat samansuuntaisia verkkonuorisotyön valtakunnallisen kehittämiskeskuksen selvityksen kanssa, jonka mukaan etsivää nuorisotyötä tekevillä työntekijöillä on tällä hetkellä selkeä tarve verkostoitua keskenään ja kehittää työtä yhteisesti eteenpäin. (Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus 2012, 18.) Eniten etsivässä työssä kehitytään oppimalla kollegoilta. Kaartinen-Koutaniemen mukaan verkostoituminen muiden etsivää työtä tekevien kanssa on tärkeää siksi, että etsivän työn vaatimukset ja työssä jaetut kokemukset poikkeavat muualla palveluverkostossa työskentelevien todellisuudesta. Verkostot antavat työntekijöille mahdollisuuden keskusteluun työtavoista ja – menetelmistä sekä mahdollisuuden jaksaa työn iloja ja suruja toisten työntekijöiden kanssa. Kaartinen-Koutaniemi toteaa kuitenkin, että ammatillista vertaistukea on mahdollisesti saatavilla hyvin rajoitetusti oman organisaation sisällä tai omalla paikkakunnalla. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 37,41.)

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää millaisia menetelmiä etsivät nuorisotyöntekijät käyttävät työssään, millaisia osaamisvaatimuksia etsivä työ asettaa työntekijöilleen ja millaisia koulutustarpeita etsivillä työntekijöillä on. Saadakseni vastaukset opinnäytetyöni tutkimusongelmiin toteutin kyselyn kaikille itäsuomalaisille etsiville sekä haastattelin kuutta etsivää nuorisotyöntekijää teemahaastattelua käyttäen. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa laajemmin etsivää nuorisotyötä Itä-Suomessa ja haastatteluiden tavoitteena oli syventää kyselystä esille nousseita teemoja.

Tutkimustuloksista käy ilmi, että etsivää nuorisotyötä tehdään monella eri tavalla, mihin voivat vaikuttaa esimerkiksi alueelliset tarpeet, työntekijöiden määrä ja se mikä tahon alla työtä tehdään. Etsivät työntekijät käyttävät työssään vaihtelevia, toimiviksi osoittautuneita, menetelmiä, mutta tutkimukseni tuloksista etsivän nuorisotyön tärkeimmiksi menetelmiksi nousevat esille: nuorten ohjaaminen palveluiden pariin, luottamuksen rakentaminen, motivointi, nuoren kiireetön kohtaaminen, nuoren elämänhallinnan tukeminen ja viranomaisyhteistyön hyödyntäminen nuoren tukemisessa. Kaikissa edellä mainituissa menetelmissä korostuu nuoren subjektiivisuus. Etsivässä työssä nuorta ei pakoteta osallistumaan mihinkään ja nuori pyritään kohtaamaan mahdollisimman samalta viivalta, jolloin esimerkiksi luottamuksen rakentaminen ja motivointi ovat mahdollisia toteuttaa.

Kaikki kyselyssä esille nousseet menetelmät nivoutuvat myös läheisesti yhteen; jotta nuoria voitaisiin ohjata palveluiden pariin, etsivän työn täytyy toimia yhteistyössä eri viranomaisten kanssa. Nuori ei halua rinnalleen etsivää työntekijää, mikäli hän ei luota tähän. Palveluun ohjautuminen edellyttää nuoren motivoitumista. Osalle nuorista palveluun ohjautuminen ei kuitenkaan ole ensimmäinen tavoite, vaan nuorta autetaan saamaan ensin ote omasta elämästään. Ennen kaikkea etsivä nuorisotyö ei olisi yhtä tuloksellista, jos työntekijöillä ei olisi aikaa kohdata nuoria ja olla aidosti kiinnostuneita heistä.

Tutkimustuloksista käy kuitenkin ilmi, että etsivillä nuorisotyöntekijöillä ei ole yhtenäistä mielipidettä siitä, onko nuorten kohtaaminen nuorten ajanviettopaikoissa tai nuorten kanssa chattaileminen Internetin sosiaalisissa kanavissa tärkeää. Näihin tulok-

siin voi vaikuttaa esimerkiksi se, mikä on milläkin alueella priorisoitu. Etsivä työ alkoi aikoinaan katutyönä, jota toteutetaan edelleen joillakin paikkakunnilla. Nykyään on kuitenkin yhä yleisempää, että nuorten tavoittaminen ja kohtaaminen perustuu niiden verkostojen ympärille, joissa etsivä työ toimii.

Valtaosa nykynuorista viettää vapaa-aikaansa Internetissä. Vuoden 2010 EUKids Online – tutkimuksen mukaan lähes kaikki (98 %) suomalaiset lapset ja nuoret käyttävät nettiä viikoittain, 79 % heistä päivittäin (Livingstone, Haddon, Görzig & Ólafsson 2010, 25). Suomessa on tällä hetkellä runsaasti erilaisia nuorille tarkoitettuja netin kautta tavoitettavia toimijoita kuten esimerkiksi nettipoliisit ja nettiterkkarit. Tutkimustulosteni ja olemassa olevien tilastojen mukaan suuri osa myös etsivistä on tavoitettavissa netin kautta. Vaikka nuoret tavoitetaan netistä, ja nettityöllä voidaan saada haluttuja tuloksia aikaan, opinnäytetyöni tutkimustuloksista voi päätellä, että osa etsivistä ei koe netissä kommunikoimista luontevaksi työmenetelmäksi, ja työ pyritään tekemään mieluummin kasvokkain, jotta se myös kannustaisi nuoria vuorovaikutustilanteisiin.

Tutkimustulosten mukaan etsivien mielestä tärkeimpiä etsivän nuorisotyöntekijän osaamisalueita tai ominaisuuksia ovat: kyky ottaa kontakti nuoreen, kyky rakentaa luottamus, vuorovaikutusosaaminen, etsivän persoona, verkosto-osaaminen ja tietämys julkisen sektorin palvelujärjestelmästä. Etsivillä nuorisotyöntekijöillä ei kuitenkaan ole yhtenäistä näkemystä etsivän koulutuksen merkityksestä. Tämä voi johtua siitä, että suuri osa etsivistä kokee oman persoonan todella merkittäväksi ja tekevänsä työtään pitkälti persoonallaan. Etsivien mielestä etsivien työntekijöiden on hyvä hallita työssä tarvittavia perustietoja esimerkiksi laista ja yhteiskunnan palvelujärjestelmästä, mutta mikään koulutus ei etsivien näkökulman mukaan pysty antamaan täysiä valmiuksia nuorten kohtaamiseen. Etsivillä ei ole myöskään yhteneväistä käsitystä siitä, onko nuorten auktoriteettina toimimisella merkitystä. Yleensä etsivässä työssä työntekijää ei nähdä nuorten auktoriteettina, työn perustuessa vapaaehtoisuuteen. Riskitirittäisiin tutkimustuloksiin saattavat vaikuttaa kuitenkin etsivien erilaiset mielipiteet siitä, mitä auktoriteetti voi heidän työssään tarkoittaa. Etsivässä työssä nuorta ei pakoteta mihinkään, eikä nuorelle voi näin ollen antaa sanktioita. Työntekijöiden täytyy kuitenkin olla jämäköitä, jotta nuoret toimisivat tavoitteiden mukaisesti.

Tutkimustuloksista ilmenee, että etsivät nuorisotyöntekijät eivät koe, että kielitaidolla olisi heidän tekemässään etsivässä työssä merkitystä. Tällä hetkellä syrjäytyneiden vieraskielisten 15–29-vuotiaiden osuus on Etelä-Savossa 21,7 %, Pohjois-Karjalassa 21,3 % ja Pohjois-Savossa 16 %. Suomi saa vuosittain noin 20 000 ulkomaalaista maahanmuuttajaa, mikä tarkoittaa nykyisen ulkomaalaisväestön lähes kaksinkertaistumista tällä vuosikymmenellä. Maahanmuuttajista yli 70 % on nuoria aikuisia, ja tutkimusten mukaan maahanmuuttajanuorilla on viisinkertainen riski syrjäytyä. (EVA & Myrskylä 2012, 5.) Etsivät työntekijät eivät koe kielitaitoa kuitenkaan tärkeäksi, koska heidän asiakaskuntansa enemmistö koostuu suomenkielisistä. Tulevaisuudessa on kuitenkin mahdollista, että myös Itä-Suomessa toimivat etsivät työntekijät kohtaavat enemmän tilanteita, jotka vaativat kielitaitoa.

Vaikka etsivät eivät näe yksimielisesti koulutustaustaa tärkeänä, etsivistä työntekijöistä kaikki on yhtä mieltä siitä, että koulutuksen järjestäminen etsiville työntekijöille on tarpeellista. Kyselyyn vastanneista etsivistä työntekijöistä ainoastaan 45 % on aiemmin saanut koulutusta etsivän nuorisotyön tehtäviin. Etsivät haluaisivat koulutusta liittyen työssään erityisesti ilmeneviin nuorten päihde- ja mielenterveysongelmiin sekä näistä ongelmista kärsivien nuorten ohjaamiseen. Lisäksi etsivät haluaisivat lisäkoulutusta liittyen lainsäädäntöön ja yhteiskunnan palvelujärjestelmiin. Yllättävää on, että monet etsivät nuorisotyöntekijät haluavat koulutuksen lisäksi verkostoitumismahdollisuuksia muiden etsivien työntekijöiden kanssa ja vertaistoimijuuden vaihtoa. Tähän voi vaikuttaa se, että enemmistöllä (70 %) kyselyyn vastaajista on vasta 1-12 kuukauden kokemus etsivänä työntekijänä toimimisesta. Erityisesti ne etsivät työntekijät, jotka toimivat yksin, voivat kokea epävarmuutta siitä, tekevätkö he työtään oikealla tavalla ja vievätkö he työtä oikeaan suuntaan. Vertaistoimijuuden avulla etsivillä olisi arvokas mahdollisuus vaihtaa kokemuksiaan ja työssä hyväsi osoittautuneita keinoja.

Etsivistä nuorisotyöntekijöistä moni kokee työnsä hyvin epävarmaksi kokonaisuudessaan. Epävarmuuteen vaikuttavat etsivän työn projektimaisuus ja riippuvaisuus valtion tuesta. Työssä on myös paljon määräaikaisia työsuhteita sekä henkilöstön vaihtuvuutta, mikä vaikuttaa myös etsivän työn asiakkaisiin. Etsivien nuorisotyöntekijöiden mielestä etsivää työtä olisi tarpeellista yhdistää ainakin paikallisesti. Tällä hetkellä etsivässä työssä on käytössä monia erilaisia käytänteitä, koska etsivää nuorisotyötä ei ole määritelty missään täysin tarkasti. Yhtenäistämisen kautta etsivät kokevat, että myös muilla toimijoilla ja viranomaisilla voisi olla selkeämpi kuva etsivän nuorisotyön roo-

lista. Samaan aikaan myös nuoret saivat selkeän kuvan etsivästä nuorisotyöstä, sillä etsivä nuorisotyö on toistaiseksi hyvin tuntematon nuorille. Yhden tutkimukseeni osallistuneen etsivän mukaan etsivä nuorisotyöntekijä on sanana pelottava nuorille, ja nuoret saattavat säikähtää siitä. Tämän vuoksi kyseinen etsivä ei esittele itseään nuorille koskaan etsivänä nuorisotyöntekijänä, vaan ainoastaan nuoriso-ohjaajana, koska se kuulostaa turvallisemmalta.

Etsivä nuorisotyö kehittyy jatkuvasti, sillä nykymaailma, jossa etsivät kohtaavat nuoria, muuttuu koko ajan, ja samalla myös ympärillä olevat palveluverkostot. Muutosten keskellä ei voida ajatella, että etsivää työtä pitäisi tehdä vain jollakin tietyllä tavalla, vaan kaikkia erilaisia etsivän työn menetelmiä tulee käyttää, jotta tuen tarpeessa olevia nuoria voidaan auttaa mahdollisimman tehokkaasti. Etsivän nuorisotyö mukautuu jatkuvasti sen olemassa oleviin tarpeisiin, mistä kertoo esimerkiksi se, että kaduilta on siirrytty kohtaamaan nuoria myös Internettiin.

Nuorisolain muutos on ollut uuden aikakauden alku etsivälle nuorisotyölle. Nyt etsivä nuorisotyö on lakisääteistä, etsiviä työntekijöitä on entistä suurempi joukko ja työllä on huomattava valtion tuki. Nuorisolain mukainen etsivä työ on siirtänyt samalla myös työn painopistettä haittoja vähentävästä työstä ehkäisevään sekä ongelmia korjaavaan työhön (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 15). Nykyään etsivät nuorisotyöntekijät joutuvat kohtaamaan työssään paljon asiakkaita, jotka kärsivät motivaatiopulasta. Etsivät huomaavat lähes jokaisen tällaisen asiakkaan kohdalla, että jotain olisi pitänyt tehdä toisin tämän kohdalla jo paljon aikaisemmin. Monien motivaatiopulassa olevien nuorten toiveissa kuitenkin siintää koulutus- tai työpaikka. Tällä hetkellä etsivä nuorisotyö on kuitenkin aivan uudenlaisen haasteen edessä, joka on ulkopuolisuuden syntyminen. Nykynuorista yhä suuremman osan haaveissa ei ole kouluttautuminen tai paikka työelämässä, vaan nämä nuoret ovat kääntämässä selkänsä koko yhteiskunnalle.

Tasapainoileminen ennaltaehkäisevän ja ongelmia korjaavan työtteen välillä ei etsivässä nuorisotyössä ole helppoa tai yksinkertaista. Etsivä työ vaatii tekijöiltään monenlaista osaamista ja etsivien työntekijöiden ammatillisen osaamisen tukeminen on erityisen tärkeää esimerkiksi järjestämällä etsivillä lisäkoulutusta niistä asioista, jotka etsivät kokevat itse tärkeiksi. Uusimman lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman tavoitteena on, että nuoriso- ja sosiaalialan oppilaitoksissa etsivä nuorisotyö ja

työpajatoiminta ovat opiskelijoille tuttuja (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015, 21). Etsivän nuorisotyön laajentuessa, yhä ajankohtaisemmaksi tulee siis etsivän nuorisotyön ottaminen osaksi esimerkiksi nuorisotyön ammatti- tai ammattikorkeakouluopintoja. Etsivään nuorisotyöhön ei ole olemassa mitään tiettyä koulutusta, joten esimerkiksi yhteisöpedagogin tai sosionomin opinnoissa voitaisiin painottaa erityisesti etsivässä työssä tarvittavia tietoja sekä taitoja yksilöohjaamisesta ja yhteiskunnan palvelujärjestelmistä.

Koulutuksen järjestämisen lisäksi etsivässä nuorisotyössä tulee kiinnittää huomiota etsivien työntekijöiden työhyvinvointiin. Etsivät työntekijät tekevät työtään persoonallaan, jolloin työ voi olla hyvin kuluttavaa. Persoonatekijöiden vuoksi kaikkien henkilöiden ei kannata edes alkaa tekemään etsivää työtä, koska työ ei voi perustua siihen, että se ei ole mieluisaa tai sitä joutuu pakolla tekemään. Työn täytyy perustua siihen, että se on loputtoman kiinnostavaa. Etsivän työn luonne vaatii paljota jaksamista työntekijöiltään. Näin ollen etsivien työntekijöillä tulee olla käytössään asiantuntevaa työnohjausta, ja etsivien työntekijöiden työparityöhön on panostettava.

Etsivien työntekijöiden tarve vertaistoimijuuden vaihdosta kertoo siitä, että myös etsivillä työntekijöillä on halu kehittää etsivää nuorisotyötä ja käydä yleistä keskustelua tekemästään työstä. Näin ollen etsivien työntekijöiden verkostoitumismahdollisuuksiin on syytä kiinnittää huomiota. Tällä hetkellä etsiville järjestetään valtakunnallisia ja paikallisia etsivien päiviä ajoittain. Etsiville työntekijöille on olemassa myös oma ryhmä Facebookissa. Etsivien työntekijöiden tarve tietää muiden paikkakuntien etsivästä työstä osoittaa kuitenkin, että etsivien päivät eivät yksinään riitä. Facebookin etsivien ryhmää pystyvät seuraamaan myös ulkopuoliset henkilöt, jolloin avoin keskustelu etsivien välillä ei välttämättä ole mieluisaa. Kaikki etsivät eivät välttämättä myöskään käytä Facebookia, ja työprofiilien käyttö Facebookissa on oikeastaan sen käyttöehtojen vastaista.

Etsivä nuorisotyö ja sen kehittäminen ovat erityisen tärkeitä. Suomessa on tällä hetkellä paljon piiloutuneita nuoria, jotka katsovat maailmaa kotiensa postiluukuista kurkkien. Näillä nuorilla ei ole hallussaan tietoa tai taitoa lähteä yksin hakemaan tarvitsemaansa apua, vaan he tarvitsevat tuekseen etsivän nuorisotyöntekijän. Etsivässä nuorisotyössä työntekijällä on kädessään avaimet, sillä etsivän nuorisotyön tehokkuus ja

laatu on riippuvaisia työntekijän osaamisesta. Jos etsivät työntekijät eivät olisi valmiita oppimaan uutta, etsivän työn teho heikkenisi.

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteetissa tarkastellaan mittaukseen liittyviä asioita ja tarkkuutta tutkimuksen toteutuksessa. (Vilka 2007, 149.) Opinnäytetyössäni kyselyn vastausprosentti jäi odotettua pienemmäksi. Suuremmalla vastausmäärällä olisin voinut saada vielä laajemman kuvan etsivästä työstä Itä-Suomessa. Tällöin minun olisi ollut mahdollista vertailla myös etsivien mielipiteitä huomioidessa esimerkiksi sukupuoli, iät, taustaorganisaatiot ja työkokemukset. Kyselylomakkeeni kysymykset ja vastausvaihtoehdot olivat kuitenkin laadittu niin, että kyselyni mittasi kattavasti tutkittavia asioita. Tutkimuksen validius tarkoittaa puolestaan tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa oli tarkoituskin mitata. Eli sitä, miten tutkija on onnistunut siirtämään tutkimuksessa käytetyn teorian käsitteet ja ajatuskokonaisuuden lomakkeeseen. (Vilka 2007, 150.) Opinnäytetyöni validius on hyvä. Kyselylomakkeeni kysymysten ja vastausvaihtoehtojen sisältö ja muotoilu on onnistunutta, mikä on edesauttanut sitä, että tutkija ja tutkittavat ovat ymmärtäneet kysymykset samalla tavalla. Kyselylomakkeessani valitut asteikot osoittautuivat myös toimiviksi, jolloin lomakkeeseen sisältyy vähän epätarkkuuksia.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta aineiston tulee olla riittävä ja aineiston analyysin kattava. Tutkimukseni aineisto on tutkimusongelmiin nähden riittävä. Ilman teemahaastatteluja tutkimustulokseni olisivat voineet jäädä hyvin pintapuolisiksi. Oman haasteensa haastatteluiden toteutukseen kuitenkin toi yksi ryhmähaastatteluna toteutettu haastattelu, sillä sen kaltaisessa haastattelussa toinen haastateltavista voi jäädä toisen varjoon. Tutkimuksen vahvistuvuus tarkoittaa sitä, että tehdyt tulokset saavat tukea toisista vastaavaa ilmiötä tarkastelleista tutkimuksista. Opinnäytetyössäni peilaan tuloksia aiempiin tutkimuksiin, ja tuloksista on nähtävissä myös yhteneväisyyksiä. (Eskola & Suoranta 1998, 213, 216.)

Opinnäytetyöni aihe on työelämän yhteistyökumppanilleni tarpeellinen. Työtäni voivat hyödyntää myös kaikki etsivät nuorisotyöntekijät. Opinnäytetyöni antaa tärkeää tietoa siitä, miten Itä-Suomessa etsivää nuorisotyötä tehdään, ja millaiset menetelmät ovat etsivien työntekijöiden mielestä tuloksellisimpia. Opinnäytetyöstäni on hyötyä

myös kehiteltäessä etsivien nuorisotyöntekijöiden koulutusta, sillä työn tutkimustuloksista ilmenee työntekijöiden koulutustarpeet ja osaamisvaatimukset.

Tutkimustulokseni pohjautuvat itäsuomalaisten etsivien nuorisotyöntekijöiden mielipiteisiin ja kokemuksiin, jotka ovat hyvin yhteneväisiä yleisten mielipiteiden ja kokemusten kanssa. Itä-Suomessa etsivällä työllä on kuitenkin omat tarpeensa, joten tutkimukseni tuloksia ei täysin voi yleistää koskemaan koko Suomea. Olisi kuitenkin mielenkiintoista tarkastella muiden maakuntien etsivien näkökulmasta opinnäytetyössäni ristiriitaisiksi osoittautuneita teemoja, joita olivat muun muassa nuorten kohtaaminen nuorten ajanviettopaikoissa sekä nuorten kanssa chattaileminen Internetin sosiaalisissa kanavissa. Tutkimalla voitaisiin myös selvittää sitä, eroavatko eri taustaorganisaatioiden alla tehty etsivä työ vai ei. Tämä opinnäytetyö kohdistui etsiviin nuorisotyöntekijöihin, ja etsivän työn kohderyhmän huomioiminen jäi vähemmälle. Tämän vuoksi voisi olla tarpeellista tutkia, mitkä menetelmät ja etsivän ominaisuudet etsivän nuorisotyön asiakkaana olleet ovat kokeneet merkityksellisimmiksi. Etsivän työn tarkoituksena on loppujen lopulta tehdä piiloutuneista nuorista näkyviä yhteiskunnan jäseniä.

LÄHTEET

Aaltonen, Kimmo 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Alasaari, Kirsi 2011. Etsivä nuorisotyö laajenee – mutta mitä se on? Nuorisotyö 1/11 20–23.

Auvinen-Tornberg, Outi. 2008. ”On sinusta kiinni joudutko pataan vai pääsetkö juhlimaan leirinuotiolle”. Narratiivinen tutkimus etsivän työn tekijöiden tarinoista työstään. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Etsivä nettityö. WWW-sivut. <http://www.etsivanettityo.fi>
Luettu 20.1.2012. Päivitetty 2.1.2012.

Etsivä työparitoiminta – raportti 2008. PDF-dokumentti.
http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuoriso_tyo/liitteet/etsivanuorisotyö2008.pdf

EVA & Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa. Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) ja Pekka Myrskylän analyysi. PDF-dokumentti.
<http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjailyminen.pdf>

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Hirjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Laatonen, Saima-Liisa. Helsinki: Suomen nuorisotyö Allianssi ry.

Huhtajärvi, Piia 2007. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy 446–457.

Juvonen, Tarja 2009. Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokangas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista.

Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 96. Jyväskylä: Gummerus 155-180.

Juvonen, Tarja 2010. Etsivä työ nuorten tukimuotona. Teoksessa Laine, Terhi; Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikonen, Päivi (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Kustannusosakeyhtiö Tammi 67–84.

Kaartinen-Koutaniemi, Jaakko (toim.) 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: LK-kirjat & Nuorten Keskus

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012: 6. WWW-dokumentti.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>

Lehikoski, Arja 2011. Kun keppi ei auta eikä porkkanoita ole. Nuorisotyö 1/11 12 – 15.

Livingstone, Sonia; Haddon, Leslie; Görzig, Anke & Ólafsson, Kjartan 2010. Risks and safety on the internet. The perspective of European children. Full findings and policy implications from the EU Kids Online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries. PDF-dokumentti.

http://www2.cnrs.fr/sites/communique/fichier/rapport_english.pdf

Miettinen, Maija 2011. ”Miten sä voit olla huolissas jostai, jota et ees tunne?” Etsivää nuorisotyötä netissä. Nuorisotyö 1/11. 16 – 18.

Musse, Munir 2009. Etsivää työtä ja vertaistukea. Nuorisotyö 2/09 30 – 31.

Myrskylä, Pekka 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys. 12/2011. PDF-dokumentti.

http://www.tem.fi/files/29457/TEM_12_2011_netti.pdf

Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Nuorisotutkimusseura r.y. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nuorisoasiain neuvottelukunta 2012. Sinulla on oikeus – vaadi sen toteuttamista! Eli mihin valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012–2015 velvoittaa. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisu. PDF-dokumentti.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/SinullaOnOikeus21.3_web.pdf

Nuorisolaki 27.1.2006/72. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072> Ei päivitystietoa. Luettu 7.2.2012.

Oman kokoinen elämä. Tarinoita etsivästä nuorisotyöstä. 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu. WWW-dokumentti.

http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuoriso_tyo/liitteet/Oman_kokoinen_elama.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. WWW-sivut

http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuorisoty/?lang=fi Luettu 20.1.2012. Päivitetty 17.1.2012.

Opetusministeriö 2009. Monialaisen viranomaisyhteistyön ja etsivän nuorisotyön lakisääteistäminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:22. WWW-dokumentti.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr22.pdf?lang=f>

Peruspalvelujen tila 2011. Itä-Suomen aluuhallintoviraston toimialueen peruspalvelujen arviointi. Itä-Suomen aluehallintoviraston julkaisuja 13/2012. PDF-dokumentti <http://www.avi.fi/fi/virastot/itasuomenavi/Ajankohtaista/julkaisut/Documents/It%C3%A4Suomen%20aluehallintoviraston%20toimialueen%20peruspalvelujen%20arviointi%202011.pdf>

Pihlaja, Juha 1997. ”Ne ei ainakaan laula mitään eteenpäin”. Tutkimus etsivän nuorisotyön projektista Tampereella 1991–1995. Kuopio: Kuopion Liikekirjapaino Oy.

Puusa, Anu 2011. Haastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. JTO Johtamistaidon opisto 73–88.

Raportti työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä 2011. WWW-dokumentti.

http://tpy-fi-bin.directo.fi/@Bin/bb0fdc0b206537345e3233b5cc433873/1327075833/application/pdf/208826/raportti_tyopajatoiminnasta_ja_etsivasta_nuorisotyosta2011.pdf

Soanjärvi, Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2003. Hallinnonalojen välisen syrjäytymistyöryhmän loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2003:20. PDF-dokumentti. <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/syrjaytymis/loppuraportti.pdf>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2012. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. TEM raportteja 8/2012. WWW-dokumentti. http://www.tem.fi/files/32290/TEMrap_8_2012.pdf

Valli, Raine 2011. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Valtiontalouden tarkastusviraston toimintakertomus146/2007. PDF-dokumentti. http://www.vtv.fi/files/113/1462007_Nuorten_syrjaytymisen_ehkaisy_NETTI.pdf

Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus 2012. Etsivä nuorisotyö verkossa – raportti 2012. WWW-dokumentti.

https://docs.google.com/file/d/1uh0J24CGfjqCarCqsoBsPm1KitMJ8jMPTEkWTgL51E3y_fwoFo9HK-Wi3RVw/edit?pli=1

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

SAATEKIRJE

Hei!

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn etsivästä nuorisotyöstä!

Kysely koskee kaikkia etsiviä nuorisotyöntekijöitä Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueelta. Kyselyyn vastaavat tuottavat osaltaan tietoa etsivän nuorisotyön menetelmistä ja etsivien työntekijöiden osaamisvaatimuksista sekä koulutustarpeista. Kyselyn avulla saadaan tärkeää tietoa, jota hyödynnetään kehittäessä etsiville nuorisotyöntekijöille suunnattua koulutusta.

Kysely on osa Mikkelin ammattikorkeakouluun tehtävää opinnäytetyötä. Opinnäytetyön tilaajana toimii Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/ nuorisotoimi.

Vastaaminen kyselyyn tapahtuu Internetissä. Linkki kyselylomakkeeseen löytyy tästä viestistä.

Kyselyyn on aikaa osallistua 30.4.2012 saakka.

Ystävällisin terveisin

Reeta Jauho, yhteisöpedagogiopiskelija

p. +358 40 753 4639

reeta.jauho@ely-keskus.fi

Linkki kyselylomakkeeseen tästä:

<http://www.webropolsurveys.com/S/F0921803390C9BEC.par>

KYSELYLOMAKE

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä, jonka tilaajana toimii Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Vastaamalla kyselyyn tuotatte osaltanne tietoa etsivän nuorisotyön menettelmistä sekä etsivien työntekijöiden osaamisvaatimuksista ja koulutustarpeista. Kyselyn avulla saadaan tärkeää tietoa, jonka myötä on mahdollista vahvistaa etsivien työntekijöiden osaamista järjestämällä työtä tukevaa koulutusta. Kyselyyn vastaavat kaikki etsivät nuorisotyöntekijät Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueelta.

1. Taustatietoja:

Sukupuoli

- nainen
- mies

Ikä

- 20–25
- 26–31
- 32–37
- 38–43
- 44–49
- 50–55
- 56–61

Paikkakunta

Taustaorganisaatio

- kunta
- järjestö
- muu

Mikä on koulutustasonne?

- ylempi korkeakoulututkinto (maisteri, YAMK)
- alempi korkeakoulututkinto (kandidaatti, AMK)
- opistotason tutkinto
- ammatillisen perusasteen tutkinto
- ei ammatillista koulutusta

Miten pitkä työkokemus teillä on nuorten parissa tehtävästä työstä? Ilmoittakaa työkokemus vuosissa.

Kuinka kauan olette toimineet etsivänä työntekijänä? Ilmoittakaa kuukausissa.

2. Menetelmät etsivässä nuorisotyössä:

Kuinka paljon merkitystä seuraavilla menetelmillä on tekemässänne etsivässä nuorisotyössä? (erittäin paljon merkitystä/ paljon merkitystä/ en osaa sanoa/ vähän merkitystä/ ei lainkaan merkitystä/ ei käytetä ollenkaan)

Etsivän työn toimialueen kartoitus

Konkreettinen havainnointi toimialueella

Nuorten kohtaaminen heidän ajanviettopaikoissa

Nuorten kanssa chattaileminen Internetin sosiaalisissa kanavissa

Luottamuksen rakentaminen nuoren ja työntekijän välille

Nuorten ohjaaminen palveluiden pariin

Nuorten motivointi

Nuorten elämänhallinnan tukeminen

Nuoren kohtaaminen kiireettömästi

Etsivästä työstä tiedottaminen nuorille ja heidän lähipiirilleen

Etsivän työstä tiedottaminen paikallisille toimijoille

Viranomaisyhteistyön hyödyntäminen nuorten tukemisessa

Tiedonvaihtaminen muiden paikallisten toimijoiden kanssa

Käytättekö jotain muita menetelmiä etsivässä nuorisotyössä, joita ei edellä mainittu?

- kyllä
- ei

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin mitä menetelmiä?

Kuinka pitkään keskimääräisesti teette töitä yhden nuoren kanssa?

- alle 3 kk
- 3-6 kk
- 6-9 kk
- 9-12 kk
- yli vuosi

Jatkuuko yhteistyö nuoren kanssa vielä sen jälkeen kun hänet on ohjattu johonkin palveluun?

- kyllä
- ei

Käytättekö Internetin sosiaalisia kanavia välineenä tavoittaa nuoria?

- kyllä
- ei

Jos vastasitte kyllä, niin mitä kanavia?

- Facebook
- Irc-Galleria
- Muu, mikä?

3. Etsivässä nuorisotyössä vaadittu osaaminen:

Millainen merkitys seuraavilla osaamisalueilla tai ominaisuuksilla on etsivän nuorisotyön tekemisessä? (erittäin paljon merkitystä/ paljon merkitystä/ en osaa sanoa/ vähän merkitystä/ ei lainkaan merkitystä)

Verkosto-osaaminen

Lainsäädäntöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ohjaamisosaaminen

Kielitaito-osaaminen

Kyky rakentaa luottamus

Kyky ottaa kontakti nuoreen

Tietämys nuorista ja nuorten elinoloista

Tietämys julkisen sektorin palvelujärjestelmästä

Etsivän koulutus

Etsivän työkokemus

Etsivän persoona

Aikuismallina toimiminen

Auktoriteettina toimiminen

Taito voimistaa nuoren motivaatiota

Taito sietää epävarmuutta

Sitoutuminen työhön

Mitä ominaisuuksia tai taitoja etsivällä työntekijällä tulee teidän mielestänne olla?

4. Etsivien työntekijöiden koulutustarpeet

Oletteko saaneet koulutusta etsivän nuorisotyön työtehtäviin?

- kyllä
- ei

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin millaista koulutusta?

Olisiko mielestänne tarpeellista tarjota koulutusta etsiville nuorisotyöntekijöille?

- kyllä
- ei

Minkälaisiin asioihin liittyen te haluaisitte saada koulutusta etsivänä työntekijänä?

Mitä muuta haluaisitte sanoa?

Kiitos vastauksista!

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Taustatietoja:

- taustaorganisaatio
- ikä
- koulutustausta
- työkokemus etsivänä työntekijänä
- työkokemus nuorten parissa tehtävästä työstä
- etsivä nuorisotyö aiempiin työkokemuksiin nähden
- työnohjaus

Menetelmät etsivässä nuorisotyössä:

- nuorten ohjaaminen palveluiden pariin käytännössä
- luottamuksen rakentaminen nuoreen
- nuorten motivoiminen
- nuorten elämänhallinnan tukeminen
- viranomaisyhteistyön sujuminen
- nuorten kohtaamisen tärkeys heidän ajanviettopaikoissaan
- Facebookin/ IRC-Gallerian apuna käyttö nuorten kanssa työskennellessä
- yhteistyö jatkuminen nuoren kanssa
- etsivässä työssä palkitsevinta
- etsivässä työssä hankalinta/rankinta

Etsivän nuorisotyöntekijän osaamisvaatimukset:

- persoona suhteessa koulutukseen
- persoonan vaikutus työhön
- epävarmuuden sietokykyä vaativat tilanteet
- etsivä nuorten auktoriteettina
- etsivien kielitaidon vähäinen merkitys

Etsivien nuorisotyöntekijöiden koulutustarpeet:

- nuorten päihde- ja mielenterveysongelmat sekä tällaisten nuorten ohjaaminen
- tapaamiset/ verkostoitumismahdollisuudet muiden kuntien etsivien työntekijöiden kanssa
- lainsäädäntökoulutus
- koulutus yhteiskunnan palvelujärjestelmistä